BONDIA® ARUBA

Mundo a cambia den 1 siman...
Y awor, con sigui...?
Pagina 5

Diasabra 22 di Februari 2025 www.bondia.com Email: noticia@bondia.com Tel: 582-7800 Fax: 582-7044 1,75 Florin

Prome minister a anuncia cu Conseho di Minister di Reino a revoca e ley di RAft pa Aruba

Pagina 2

- **Hefe di OMS ta adverti cu "historia no lo pordona" e fracaso pa yega na un acuerdo di pandemia** Pagina 7
- **Accidente di trafico na Corsou ta sigui aumenta aunke ta reporta menos herida** Pagina 8
- **Minister Hulandes ta bisa cu Trump "no ta bon informa" tocante guera na Ucrania** Pagina 8

Suceso cu cachonan na aeropuerto a causa conmocion

Pagina 3

Merca ta manda migrantenan for di Guantanamo pa Venezuela

Pagina 10

Israel: Netanyahu ta duna orden na e ehercito pa aumenta ofensiva na West Bank

Pagina 23

Ley di RAft a pasa pa pasado:

Prome minister a anuncia cu Conseho di Minister di Reino a revoca e ley di RAft pa Aruba

Ayera mainta prome minister demisionario Evelyn Wevr-Croes a tene un conferencia di prensa extraordinario durante cual el a anuncia cu durante Conseho di Minister di Reino na Hulanda a concretisa cu lo elimina RAft (Rijkswet Aruba Financieel Toezicht) for di mesa. Alabes la informa tambe cu Conseho di Minister di Reino a pone un deadline pa Parlamento di Aruba trata presupuesto 2025.

Diabierna durante e reunion di Conseho di Minister di Reino dos decision cu ta impacta Aruba a ser tuma. Minister Plenipotenciario, Ady Thijsen, a informa prome minister cu Conseho di Minister di Reino a trek in e Ley di RAft y cu di otro banda ta pone Aruba na un deadline pa trata presupuesto 2025 y e deadline aki ta 31 di maart.

Elaborando riba e prome punto menciona, e eliminacion di Rijkswet for di mesa, e mandatario a splica cu manera hopi ta corda e RAft tabata un di e condicionnan cu Hulanda a pone e tempo ey pa por a yuda Aruba atravesa e pandemia. Desde principio gobierno tabata sa cu e tabata un ley cu no tabata bon pa Aruba y for di e momento ey a negocia te cu awe nan a logra cu el a ser elimina for di mesa.

Prome minister a recorda cu manera ta conoci na momento cu pandemia a yega Aruba, gobierno mester a bay bati na porta di Hulanda pa fia placa. Den luna di mei Hulanda a presta Aruba un cantidad di placa, y despues na juni tambe pero e nan ora a bisa cu despues di esey nan lo duna placa solamente si bay di acuerdo cu dos ley di Reino.

E dos leynan aki tabata e COHO y e otro tabata e RAft. E COHO tabata pa Aruba, Corsou y Sint Maarten y e RAft tabata p Aruba so.

E mandatario a sigui splica cu na e momento ey caba Gobierno di Aruba tabata sa cu ningun di dos ley cu Hulanda a presenta tabata bon pa Aruba. Gobierno a yama reunionnan cu stakeholders, gremionan sindical y comercial, y politiconan na Aruba pa crea un frente nacional pa con ta bay atende cu esaki.

El a indica cu e pensamento di e gran mayoria, no unanime, tabata pa no acepta e leynan aki manera nan ta pero pa sigui negocia. Gobierno a informa Hulanda cu no por acepta loke tin riba mesa pero kier sigui negocia. Despues di esaki, na luna di november 2020, a yega a un acuerdo cu Hulanda cu ta bay cuminsa manda e leynan cu ta den proceso pa e bay Raad van State.

Den luna di maart 2021 Raad van State a emiti su conseho riba e leynan aki y principalmente riba e RAft e tabata hopi negativo y a indica cu nan ta wak e RAft como algo malo pa Aruba.

Despues di esaki, el a sigui splica, nan a sigui negocia cu Hulanda y tabata enfoca riba e COHO, hunto cu Corsou y Sint Maarten, y na april 2023 a logra pa elimina e COHO for di mesa y na su luga a bin un onderlinge regeling.

Pa loke ta e RAft gobierno a sigui na mesa y na mei aña pasa a yega na e palabracion cu e tempo ey Secretario di Estado Van Huffelen, cu e ta bay elimina e Rijkswet y ta sigui na mesa pa yega na otro tipo di Rijkswet di supervision financiero.

Durante e Conseho di Minister di Reino a keda concretisa cu awor e RAft tambe a ser ingetrokken y ta pasa pa pasado.

"Mi ta hopi contento cu esaki pasobra ambos ley no tabata bon pa Aruba, e Raft sigur cu e no tabata bon pa Aruba. Y mi ta hopi contento tambe pasobra esnan di nos cu realmente a kere den Aruba awe ta bolbe haya rason. Aruba tin potencial grandi, loke nos tin cu haci ta kere den nos profesionalnan," el a indica.

E mandatario a ratifica cu Aruba tin supervision. Awor aki e RAft ta ser kita, pero esey no kiermen cu no tin supervision. Tin supervision financiero pasobra CAft t'ey y e ta hancra den ley di LAft.

Awor e pregunta ta kico ta pasa siguiente. Hulanda a indica cu e tabata dispuesto pa presta e placa durante e temporada di Covid na un interes di 6.9% y a bisa cu si Aruba ta dispuesto pa regla supervision financiero den un ley di Reino e ora nan ta dispuesto pa baha e interes te na 3.4%. E negociacionnan ey a cuminsa desde aña pasa mei y ta andando ainda.

"E ta bayendo bon y den e periodo di negociacion e interes a baha di 6.9% pa 5.1% y si logra cu Rijkswet e ta baha na 3.4%.

Manera ya caba a ser menciona anteriormente, gobierno ta den negociacion y ta den espera di e rapport di IMF cu, segun e mandatario a bisa, lo mester keda cla e siman aki ainda. A base di e rapport aki e ekiponan di Hulanda y Aruba ta topa otro siman pa delibera riba e rapport aki y pa fiha kico ta e puntonan cu ta bay dilanti. El a indica cu despues cu fiha e puntonan aki nan por informa comunidad kico ta locual cu ta e puntonan cu ainda ta ser negocia riba dje.

E fecha di dia 1 di mei ainda t'ey y si logra keda cla cu e ley y entrega esaki pa 1 di mei, e interes di e prestamo ta baha ainda mas.

E acuerdo pa elimina RAft for di mesa a ser firma na mei aña pasa cu Secretario di Estado Van Huffelen. Despues cu a firma esaki, a tuma tempo pa concretisa e acuerdo y ayera durante reunion Conseho di Minister di Reino esaki a bira realidad.

Di dos decision cu Conseho di Minister di Reino a tuma cu ta afecta Aruba ta trata e deadline di 31 di maart cu a pone pa trata presupuesto 2025 di Aruba. Lesa mas informacion tocante esaki den nos siguiente edicion di Bon Dia Aruba.

Suceso cu cachonan na aeropuerto a causa conmocion

Recientemente riba rednan social un publicacion tocante un situacion cu cachonan di caya a capta atencion di hopi. E situacion ta envolve algun cacho di caya den area di Aeropuerto Internacional Reina Beatrix cu lo a ser transporta, den un pick up truck di aeropuerto, pa un clinica veterinario pa, segun e publicacion a indica, pone nan drumi. Mesora Bon Dia Aruba a busca informacion adicional di fuentenan cerca di e situacion pa aclaria kico en realidad a pasa.

Un fuente anonimo cerca di e situacion a splica Bon Dia Aruba, cu e situacion a cuminsa na momento cu el a ricibi un yamada di un bon amigo cu ta haci hopi trabou di rescate na Aruba. E persona aki tabata rumbo cas ora cu nan el a haya su mes ta core tras di un pickup geel di aeropuerto cu tabatin un kennel di metal pa cacho den e baki. E persona aki a mira cu tabatin cacho aden y a reconoce un di e cachonan manera un di e "cachonan di aeropuerto", manera nan ta ser reconoci. E persona aki a sigui e pickup te ora el a drenta clinica veterinario VSH.

"El a yama mi inmediatamente y a conta mi loke tabata pasando. Tur turista cu a bula Aruba mas cu un biaha sa cu e cachonan di aeropuerto no tin doño, pasobra nan semper ta na e aeropuerto. Nos tambe sa cu e cachonan di aeropuerto ta masha cariñoso y lief cu hende, asina cu nos a haya esaki masha straño," e fuente anonimo a indica.

Como cu e cachonan no tin doño, parti di e proceso ta pa e veterinario busca e doño, si tin; y si no, busca un persona cu lo tuma e cachonan. Locual a genera alarma entre hende cu ta haci trabou di rescate di animal, ta cu si no logra haya doño pa e cachonan, tin un posibilidad cu lo pone nan drumi.

E informante anonimo a enfatisa cu trahadonan di aeropuerto no por tabata hiba e cachonan veterinario pa motibonan medico, pasobra na fin di januari e cachonan aki a ser sterilisa, y a ricibi cuido y atencion medico na mesun momento. Pues esey no ta un opcion. Otro opcion cu a keda riba mesa, poniendo tur aspecto riba balansa, ta cu lo a hiba nan pa pone nan drumi.

El a remarca cu e cachonan aki, no ta agresivo pasobra a sterilisa nan, mester a captura nan, pone nan na un cadena, hiba nan den un auto y despues den un kennel pa sterilisacion. Y na ningun momento e cachonan a mustra señal di agresion. Ademas, el a agrega, hopi turista conoce e cachonan aki, tin cariño pa nan y ningun turista lo por bisa cu nan a mustra agresion.

"Mi tabata pensa kico lo por pasa cu e cachonan si niun hende no tuma posesion di nan. Nan lo por keda na e clinica te ora cu un hende adopta nan? Y si tabata pidi pa pone e cachonan drumi, ken ta paga pa esey? Esey ta hopi placa pa pone un grupo di cacho drumi, 500 dollar, cu por a ser usa mucho miho. E fundacionnan por a traha cune. Ta hopi tristo pa pensa cu nan por ser poni drumi. Mi mes y varios turista ta post tocante e cachonan aki riba social media y ta spera cu un hende lo adopta nan. E ta duna mi calafriu kico lo a pasa si e cachonan no tabata cachonan cu e turistanan tabata conoce y stima. Lo no tabatin e mesun grito," el a indica.

Aworaki e cachonan no ta na e veterinario mas y ta a un luga sigur te ora cu bin cu un plan pa nan. E informante a splica cu normalmente, si un turista stima un cacho di caya, e ta haya sosten y ayudo di hopi fundacion y despues nan ta haci plan pa e cacho keda na un sitio sigur, te ora e por bula pa Merca.

Bon Dia Aruba a tuma contacto tambe cu un representante di Aeropuerto Internacional Reina Beatrix pa puntra tocante e situacion aki. Diahuebs anochi aeropuerto a emiti un declaracion, por escrito, cu ta bisa lo siguiente: "Aruba Airport Authority (AAA) ta comprometi pa percura pa seguridad di tur e usuarionan di aeropuerto mientras ta atende e asunto di cachonan di caya di un manera responsabel. Nos ta traha cu organisacionnan local en busca di solucion, y a traslada e cachonan pa un asilo pa cacho. Como cu mayoria di e cachonan aki tin doño, AAA ta traha tambe cu nos partnernan veterinario pa reuni e cachonan aki back cu nan respectivo doñonan."

"Como operador di aeropuerto, nos mester tene nos localidadnan liber di bestia pa garantisa e siguridad di nos pasaheronan y miembronan di comunidad di aeropuerto, y den cumplimento cu nos "Wildlife Management Plan". Cacho of cualkier bestia riba propiedad di aeropuerto ta forma un riesgo pa seguridad, y algun a mustra comportacion agresivo pa cu e usuarionan di aeropuerto."

E informante a indica cu el a lesa e declaracion di aeropuerto. El a reitera cu e cachonan aki, manera el a bisa caba, ta esunnan mas lief y cariñoso cu por tin.
"E dos cacho preto di aeropuerto mi mes y un otro rescatista a captura nan luna pasa. Nos a pone un banchi riba nan, pone un cadena, hiba nan den nos auto y transporta nan pa ser sterilisa. Tur esaki a pasa, cu hopi stress pa un cacho di caya y nunca, pero nunca, nan a gruña, mustra nan djente, ni mustra nan cabeynan para – cu ta tur señal di agresion. Si tabatin un encuesta pa tur turista bisa si e cachonan tabata agresivo, ningun hende lo bisa cu nan a mustra agresion," el a splica.

El a remarca cu loke e cachonan aki tabata, ta un muestra pa cada turista cu a yega di con horibel e bestianan aki ta ser trata na Aruba. "Aruba no ta bobo, nan sa cu Mericanonan no kier mira cacho flaco y neglisha, specialmente no asina cu nan yega. A kita e cachonan aki pa tapa e condicionnan negligente cu Gobierno di Aruba ta permiti y ta nenga di enforsa!" el a agrega.

E informante a indica cu e unico hendenan cu lo sa si tabatin cualkier interes den e cachonan lo tabata e fundacionnan, e boluntarionan y esnan cu ta duna e cachonan cuminda.

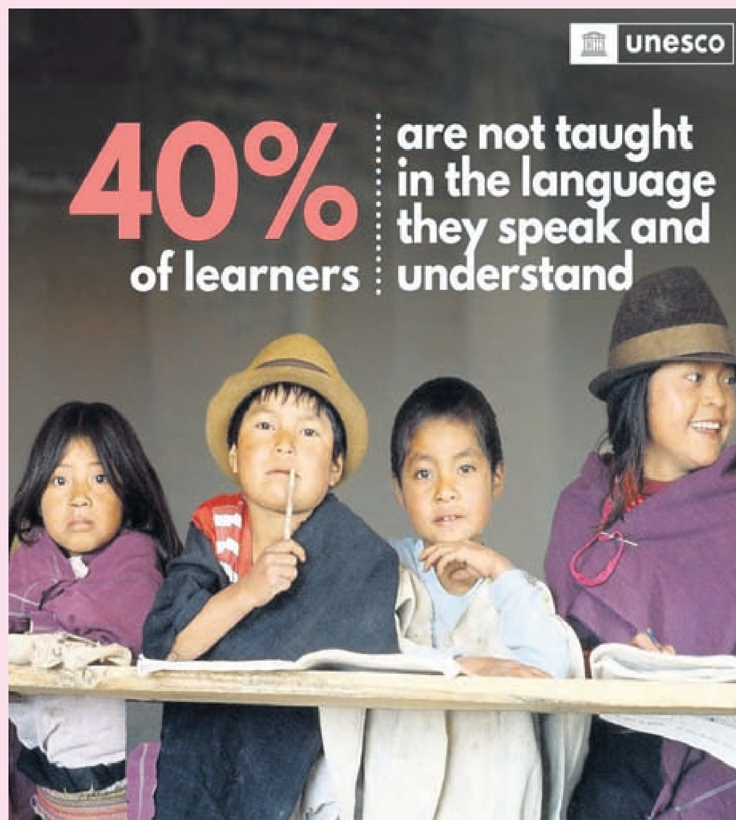
E informante anonimo tambe a agrega cu ningun di e fundacionnan a ricibi ningun peticion pa yudansa cu e cachonan aki prome cu nan a ser treci na e veterinario. El a cuestiona dicon no a pidi e fundacionnan pa interveni den nan nomber.

E problema di cachonan di caya lamentablemente ta uno cu ta keda crece. Fundacionnan di e isla, boluntarionan y turistanan cu ta bin Aruba y ta haci tur loke nan ta haci pa e cachonan di caya, pero tin hopi falta sosten di e gobierno, y aparentemente di parti di otronan den sociedad tambe, pa yuda cu e situacion di cachonan di caya na Aruba.

Dia Internacional di Idioma Materno

E aña aki ta haci 25 aña cu a cuminsa observa dia 21 di februari como Dia Internacional di Idioma Materno. Na november 1999 UNESCO a proclama e fecha aki y na 2000 a cuminsa celebr'e na nivel internacional.

Dia Internacional di Idioma Materno na Aruba a bira un dia cu mas enfasis riba Papiamento y su rol marginal den enseñansa, un rol cu lo mester ta mas prominente. Y naturalmente tin atencion na e importancia di multilingualismo, cu ta basta inculca den nos comunidad mirando e importancia cu nos ta duna na conocemento di idioma.

Historia

Pa compronde e motibo di e fecha specifico aki y e sacrificio grandi cu esaki a trece cune, nos tin cu bay bek den historia. E iniciativa a bin di un ciudadano Bengali-Canades, Rafiqul Islam, kende a dirigi un carta na Kofi Anan, e tempo ey Secretario General di Nacionnan Uni, pa e tuma paso pa salvaguardia idiomanan di posibel extincion, door di fiha un fecha special pa para keto na e importancia di idioma materno. E iniciativa aki a haya acogida cerca e gobierno di Bangladesh cu na su turno a bin cu e proposicion oficial y esaki a conduci cu tin un Dia Internacional di Idioma Materno.

Despues di independencia di India a parti un di su provincianan, Bengal, den dos parti. Esaki a tuma luga a base di e religion cu mayoria di e habitantenan tabata practica. Resultado tabata cu e parti occidental a bira un provincia di India y e parti oriental a bira parti di Pakistan y na cuminsamento esaki a haya e nomber Bengal Oost. Mas despues el a bira Pakistan Oost. Tur esaki tabata nifica cu e pais Pakistan tabata consisti di dos parti, Pakistan West y Pakistan Oost. India tabata situa memey di ambos, separando nan geograficamente.

Tabatin tension caba entre ambos Pakistan, pero esaki a escala na momento cu na 1948 gobierno di Pakistan, cu tabata domina pa politiconan di Pakistan West, a declara Urdu e unico idioma nacional di henter e pais, lagando asina e idioma Bengali afo, mientras cu hablantenan di Bengali tabata forma e mayoria den henter Pakistan.

Hablantenan di Bengali a tene varios protesta y gobierno Pakistani a declara esakinan ilegal. Sin embargo, dia 21 di februari 1952 a organisa un protesta y polis a los tiro riba e demostrantenan, causando morto di cuatro studiante. Despues di esaki a sigui mas protesta pa haya e derecho di usa Bengali, nan idioma materno. Mas hende a perde nan bida den e lucha pa reconocemento aki te dia 29 di februari 1956, a proclama Bengali un di e idiomanan nacional di Pakistan. Na 1971 Pakistan Oost a bira independiente y haya e nomber Bangladesh y Bengali a bira idioma oficial di e pais.

Importancia di Multilingualismo

Dia Internacional di Idioma Materno ta pa promove diversidad linguistico y cultural y tambe multilingualismo. Simplemente bisa ta urgi pa paisnan percura cu niun idioma muri y bay perdi, pero tambe ta enfatisa cu multilingualismo ta algo deseabel y importante. Si na 1948 gobierno di Pakistan a faborece multiligualismo y scoge Urdu y Bengali como idiomanan nacional, posiblemente lo por a evita tur e disturbionan y ambos idioma y nan hablantenan lo por a biba den un coexistencia pacifico. Pero nos mester ta consciente cu no ta tur ora idioma ta e unico fuente di problema.

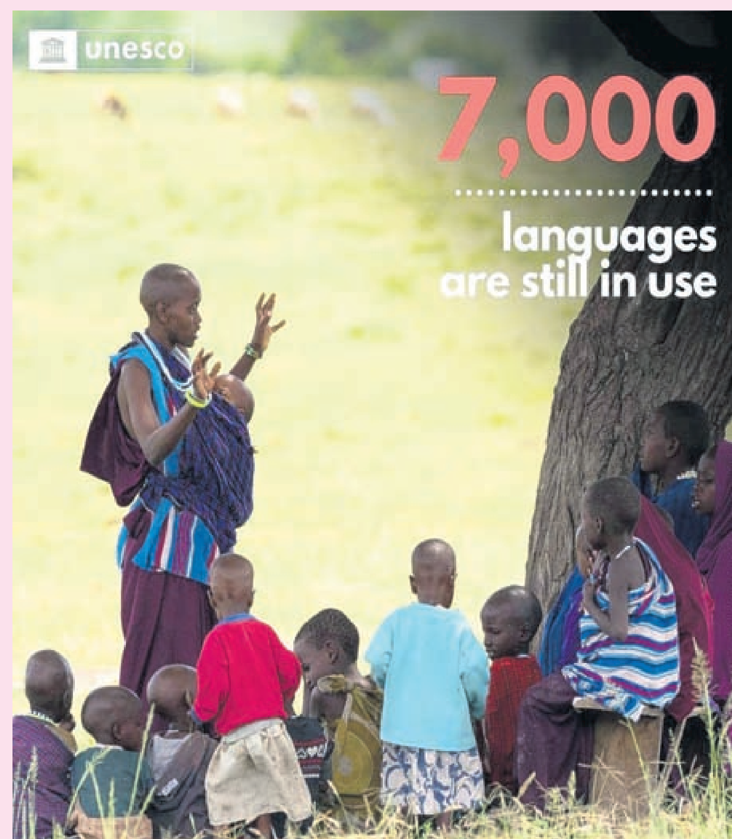
Na Aruba Papiamento ta e idioma materno di e mayoria di e habitantenan, sigui pa Spaño, Ingles y Hulandes. Naturalmente tin mas idioma, pero por lo general e cuater idiomanan aki ta esunnan principal. Nos no tin cu lubida si cu nos tin tambe, entre otro, Portugues y Chines cu ta idiomanan grandi na mundo. Spaño, Ingles y Hulandes riba nan mes ta idiomanan cu tin nan luga den nos comunidad, sea na cas, na scol, den sector priva y publico y pa e motibo aki nos ta duna importancia na conocemento di e idiomanan aki.

Ingles na Aruba

Un caso cu merece atencion apart ta Ingles. Mayoria biaha ora nos ta papia di Ingles, nos ta referi na Ingles Mericano debi na su status internacional, su presencia den medionan di comunicacion internacional y su rol den e sector di turismo. Pero nos tin tambe un Ingles local cu a haya varios nomber, sea cu ta Bad English, Bush English y San Nicolas English y na Papiamento Ingles di Pariba of Ingles di San Nicolas, cu tambe ta un idioma bibo y tur aña ta lanta y ta presente durante temporada di Carnaval. A pesar di algun nombernan cu tono denigrante, e ta un idioma cu tambe tin cu menciona den cuadro di e dia internacional aki.

Papiamento

Na augustus 2024 a cuminsa siña alumnonan na scol basico lesa y skirbi na Papiamento, idioma materno y di dos idioma di mayoria di nos poblacion. Esaki ta cuadra cu e ideanan cu UNESCO ta boga p'e desde 1953, caminda ta enfatisa e importancia di uso di e idioma materno di e alumno pa e por desaroya su habilidad di pensamento y logra miho resultado na scol. Na mundo tin 7000 idioma usa di cual 351 so ta fungi como idioma di instruccion na scol. Y mundialmente 40% di alumnonan na scol no ta haya les den e idioma cu nan ta papia of compronde. Tin espacio suficiente pa mehoracion. No ta existi un fecha pa Papiamento como idioma.

Varios idioma tin nan mes dia mundial, por ehempel, Ingles y Spaño ta 23 di april, Frances ta 20 di maart, Chines ta 20 april, Arabe ta 18 di december. Pa e motibo aki ta bon pa para keto y duna reconocemento tambe na tur esnan cu di un forma of otro ta contribui na nos idioma. Sea cu ta docente, maestro, dunado di curso di y na Papiamento, miembronan di prensa skirbi y papia, locutornan via medionan di comunicacion digital o tradicional, escritornan, poetanan. Y berdad aki aya tur ta haya critica tocante e mal Papiamento sea skirbi of papia, pero kisas ta na su luga pa pensa cu mas bal un Papiamento imperfecto cu un Papiamento no existente. Esaki no ta nifica cu nos no por haci un esfuerso pa logra algo miho. Papiamento ta di nos y ta den nos man su futuro ta.

BONDIA ARUBA

Editor
Caribbean Speed Printers N.V.
Aruba Bank N.V. Acc. #332668
Caribbean Mercantile Bank N.V.
Acc. #23951903
RBC Royal Bank Acc. #13307728

Operations Manager
Mariette Engelhart

Redaccion
noticia@bondia.com
Pilar Flores (hefe di redaccion)
Angenette Figuereo (closer editor)
Leo Maduro
Raisa Montilla
Oriana Geerman

Ehecutivo di Benta
Sulaika Croes
sulaika.croes@cspnv.com
Mark Gomes
mark.gomes@cspnv.com

Aviso y Arte
Sandra Loefstop
Lisa Tromp

Departamento Digital
Juan Luis Pinto

Administracion
accounting@bondia.com
Martha Arteta de Ariza

Distribucion
Jenny Kelly

Coleccion
Evelinda de Cuba - Tromp

Pre Press
Luis Fernando Arenas (Hefe)
Pablo Libre

Press
Roland Schenker (Hefe)
Omar Ramirez
Martin Boekhoudt
Francis Dirksz

Colaboracion
Assiociated Press
Ret Karibense
Data Key

Afiliacion
Sociedad Interamerica
di Prensa (SIP)

DIRECCION
Adres: Weststraat #22
Tel: 582-7800
Email: noticia@bondia.com
aviso@bondia.com
info@bondia.com
Website: www.bondia.com
Facebook: @bondianoticia
Instagram:bondiaaruba

Editorial

Mundo a cambia den 1 siman... Y awor, con sigui...?

Nos ta bibando tempo excepcional, y no den bon sentido. Cu tur su turbulencia y varios guera, nos por a mira un situacion bastante stabil den e parti di mundo na cual nos ta pertenece, desde Segunda Guera Mundial. Esey a parce di yega na un fin abrupto e siman aki, cu practicamente un ruptura politico y economico entre Estadonan Uni y na otro bandaUnion Europeo y otro pais Europeo, ademas di Canada. Gran parti di e paisnan aki ta reuni tambe den e tratado di defensa mutuo Nort Atlantico (NATO, OTAN), cu tambe lo mester redefini su funcion, si acaso posible ainda.

E problemanan entre e aliadonan di 80 aña a bin na claridad entorno e tema Ucrania, pero e señalnan di gobierno Mericano tabat'ey caba, esta cu no lo sigui cu e maneho di tanto decada y cu presidente Trump ta kere firmemente den su propio tesis di division di mundo entre e lidernan autocratico actual, di Merca, Rusia y China. Trump probablemente lo kier mira su mes como 'primus inter pares' entre lidernan di mundo, pero esey lo keda suheto na debate. Contal cu e no ta mira e aliadonan na Europa y riba e continente aki como su pareu, loke a keda expresa den un sinnumero di insulto dirigi na tur, cu e obhetivo di 'pone nan na nan lugar'.
Mientras tanto, e imposicion di un regimen autocratico na e pais mes den menos di un luna di ta gobernando, a yega na un nivel preocupante. Cualkier momento por sucede cu e gobierno aki no ta tuma veredicto di corte na cuenta mas, eliminando asina e ultimo proteccion democratico cu a keda. Esaki lo ta e momento atrobe cu un gobierno elegi den eleccion liber, asina leu cu nos por averigua e proceso electoral teni, ta pasa pa tereno di ignoracion di e acuerdo riba cual democracia representativo ta basa, e respet pa e otro podernan fundamental, cu ta sustenta nos sistema di gobernacion democratico. E consecuencia logico di un despedida di ebase democratico aki ta causando caba un bataya fuerte cu e paisnan Europeo, cu interogante grandi alrededor di funcionamento y hasta posible terminacion di e tratado nort-atlantico. Como reaccion riba e acontecimentonan aki por mira caba un mayor cooperacion entre Canada, Union Europeo y Gran Bretaña, teniendo cuenta cu un posible salida di Merca for di NATO, pero henter e asunto ta demasiado curu ainda pa saca conclusion unda nos lo ta aki seis luna, un aña o mas. Un consecuencia sigur ta cu Europa lo bay inverti hopi mas den armamento militar, pa apoya Ucrania actualmente pero en general preparando pa un futuro unda mayoria di apoyo militar, si no ta tur, di Merca no lot'ey mas.

Importanta ta tambe e rumbo cu e posible guera comercial por tuma. Esaki no ta parce un victoria facil pa gobierno di Trump, ya cu diferente sector economico Mericano lo sufri grandemente di e guera comercial pasobra nan actividad ta basa riba e pasada di mercancia liber entre Merca, Canada y Mexico, manera pieza pa auto cu ta cruza frontera varios biaha pa yega na e proceso final. Ademas Merca ta depende hopi di importacion di crudo, gas natural y coriente di Canada y tambe riba crudo Mexicano. Ta dificil pa cambia e tipo di fluho comercial a corto plazo, y esey ta conta pa ambos banda.
Awor, kico por ta e efectonan di e cambionan aki, entre otro e acercamento entre Merca y Rusia? Aparte di e menaza di guera na Europa, cu Reino envolvi directamente, ta importante considera nos posicion den Caribe. Nos ta bibando den porta di un di e aliadonan mas importante di e regimen Ruso, esta Venezuela.Den un posible intercambio di hostilidad ta existi e posibilidad di haya nos den problema cu nos nunca a desea. Ta imaginable tambe cu e mehoracion di relacion entre Merca y Rusia por conduci na un ambiente menos tenso, tambe pasobra esey tin beneficio mutuo pa Rusia/Venezuela y Merca mes. Tatrata di por ehemplo explotacion di petroleo Venezolano, pa cual a habri caba e suministro limita di crudo mehora Venezolano na Merca, a traves di e acuerdo special cu gobierno di Biden a permiti pa Chevron sigui opera na Venezuela y exporta crudo pa Merca. E cantidad te awor no ta asina grandi, menos di 300.000 bari pa dia, pero e posible perdida di crudo di Canada, cu tambe ta crudo pisa, por stimula un colaboracion nobo entre regimen autocratico cu pa algun motibo ta comprende otro bon. Esey no tin efecto directo riba nos, pero un mehoracion di relacion y hasta cierto reconocimento di e regimen Chavista por consolida nan posicion, cu consecuencia cu e fluho di migrante no ta bira menos, si no tin cambio economico drastico. E realidad pa migrante di no por drenta Merca mas ta aumenta e probabilidad di busca refugio na otro pais, riba continente y den Caribe, cerca nos anto.
Finalmente, kico ta e consecuencia pa nos como pais den Reino. Ta aparece e perspectiva di un Hulanda cu lo mester inverti masivamente den armamento, esey a costo di otro necesidad di e poblacion Hulandes.Pa e islanan den Caribe esaki ta resulta den menos posibilidad di ayudo, salvo caso di emergencia. Esaki ta enfatiza mas ainda e necesidad di un maneho financiero responsable. Ademas, fuera di e plan di reforma gubernamental hunto cu Hulanda, ta importante programa e desaroyo y reforma den varios asunto cu awor no ta parti di e Landspakket, pero si responsabilidad gubernamental local. Tin trabao pa haci.

A.T.A. ta honra e herencia cultural di Asambeho durante Carnaval 71

'Massive Brass Band lo habri Lighting Parade, Parada di Luz, Parada Grandi San Nicolas y Playa'

Na mesun manera cu a presenta e proyecto di 'Steelpan Project' durante Carnaval 70, e biaha aki Aruba Tourism Authority (A.T.A.) orguyosamente ta anuncia lansamento di proyecto di Asambeho durante Carnaval 71. Un iniciativa cultural innovador cu lo ta trece un impacto y aporta na nos cultura grandemente.

E proyecto vibrante aki lo conta cu 35 musico di brass band talentoso cu lo duna un presentacion espectacular. Como parti di nos cultura, e Asambeho lo gara e atencion di tanto comunidad local como di nos huespednan, creando un conexion profundo a traves di musica y tradicion.

E proyecto di Asambeho ta resultado di un colaboracion entre A.T.A. y Go Cultura Foundation (GCF), cu ta refleha e compromiso continuo di A.T.A. pa sirbi como catalisado di innovacion y aporte na preservacion di nos cultura. A traves di e iniciativa aki, A.T.A. ta fortalece su rol como un aliado di e Industria Cultural y Creativo di Aruba.

Un Celebracion di Impacto Cultural

E impacto di e proyecto di Asambeho ta fungi como un simbolo riba e panorama cultural di Aruba. E aña aki a introduci un zonido fresco y dinamico cu ta inclui:
Inspiracion y Creatividad: a motiva musiconan local pa experimenta y innova, lansando e frontera di expresion cultural;
Fortalece Union: a crea un laso comunitario mas fuerte, uniendo diferente organisacion y talento cu un vision comparti;
Reforsa Tursimo Cutlural: eleva perfil di Aruba como un destinacion cultural di clase mundial, ta atrae huespednan cu ta desea un experencia y tradicion unico di nos isla;
Empodera Industria Creativo: ta facilita un plataforma pa musiconan, bailarinanan y profesionalnan tecnico por expresa nan talento.

Mientras Carnaval 71 ta honra nos pasado y ta admira nos futuro, e proyecto di Asambeho ta para como un testimonio fuerte di e evolucion cultural dinamico di Aruba. E historia di e Asambeho ta disponibel riba https://www.aruba.com/us/our-island/history-and-culture/asambeho-history pa tur cu ta desea lesa y admira. E ta personifica e balornan fundamental di A.T.A. cu ta e 4 'C', esta Curashi, Curiosidad, Compasion, y Curason.

A.T.A. y Go Cultura Foundation ta invita comunidad pa disfruta di e proyecto di Asambeho y pa celebra y aplaudi nos musiconan, nos herencia, y e unidad cu carnaval ta trece. E proyecto di Asambeho ta mas cu un presentacion—e ta un movemento cu ta refleha e ritmo di identidad vibrante di Aruba.

Segun Secretario di Estado Szabo,

No tin sancion si Aruba no keda cla cu presupuesto fin di maart

Secretario di Estado pa Relacionnan di Reino, Zsolt Szabo a bisa cu e no ta considera e carta den cual a pidi pa Aruba keda cla cu presupuesto prome cu dia 31 di maart proximo como un ultimatum.

Den un entrevista cu portal NoticiaCla, Secretario di Estado Szabo a bisa: "Wel, e no ta un ultimatum. Asina mi no ta wak e. E ta un carta cu ta bay den direccion di Aruba, cu e pregunta riba base di CAft pa wak si por entreg'e na tempo."

Contestando ki consecuencia lo tin si Aruba no keda cla cu presupuesto prome cu e fecha stipula, Zsaboi a contesta: "No tin sancion mara na dje. Esey si mi por bisa bo."

Asina bon
Nos Papiamento ta...?

Ta corda ainda kico ta un 'djalapi'?

Den nos edicion di e siman aki di nos column tocante nos idioma Papiamento, nos ta bay den un direccion cu nos gusta masha hopi. Ta trata di palabra cu den pasado tabata di uso regular pero cu nos tin varios aña sin topa den uso regular. Ta trata di e palabra 'djalapi', un termino di uso regular den añanan 50 y 60 di siglo pasa, pa describi un auto bieu y den mal estado, cu di baina ta core ainda. Nos no sa si e tempo ey tabata skirbi e palabra asina, si nos pensa bo nos no a mir'e skirbi nunca. En todo caso, bao di e nomber aki, skirbi asina, nos no ta mira nada den nos Vocabulario oficial, loke por splica pasobra e tabata un palabra cu posiblemente tabata den uso na San Nicolas so. Sin embargo, nos no ta sigur di esey.

Naturalmente nos a bay busca di unda e por a bin, pero laga nos conta promer con nos a bin riba e tema aki. Riba Youtube nos a topa cu un programa Canades di comentario y conseho di auto, unda e comentarista tabata referi na e tendencia actual di auto nobo cu ta birando asina caro cu hopi hende no ta ni considera un auto nobo. Ademas, ta conoci cu e ultimo generacion di auto ta asina sofistica pero cu asina hopi problema tecnico tambe, cu lo ta mihor keda cu loke bo tin envez di hinca curpa den debe cu un nobo. Anto e ta comenta: "I think it's better to fix my old 'jalopy' instead of spending thousands of dollars and having to go to the bank for that."
Inmediatamente a surgi e idea cu esaki tin relacion cu e 'djalapi' na Aruba. Riba Wikipedia nos ta bin topa cu e probable origen di e palabra. Riba e website ta cuminza cu bisa cu e origen no ta conoci, sin embargo e promer biaha cu a topa cune den forma skirbi tabata na 1924. Ta posible cu riba waf na New Orleans e trahadornan tabata referi na e autonan cu tabata bay como scrap pa Mexico, specificamente na Jalapa. Den nan Ingles nan no tabata pronuncia 'Jalapa' manera nos conoce na Spaño, loke a duna inicio na un cantidad di variante di e palabra den pronunciacion y forma di skirbi, manera 'jalopy', 'jallopy', 'jaloppy', 'jollopy', 'jaloopy' y algun mas.

Wikipedia ta duna un otro posibilidad di origen, esta e palabra Frances 'chaloupe' cu ta un boto di motor, sugeriendo cu talvez esaki tin di haci cu e sonido di e auto cu parce un boto. E relacion cu Frances no ta ilogico pasobra New Orleans (Louisiana) tin un pasado di teritorio Frances, cu te awe cierto presencia di idioma Frances den e region.
Awor e pregunta con e palabra lo a yega Aruba? Esey ta probablemente parti di nos herencia via e refineria y tur loke a bin cune den un poblacion mixto di tanto nacionalidad, cu un influencia fuerte di idioma Ingles na trabao y den comunidad. E causa di desaparicion di e palabra ta e cambionan grandi cu a tuma lugar especialmente na San Nicolas, cu un salida hopi fuerte di e poblacion cu tabata habita e ciudad te den añanan 60.
Den e mesun epoca cu e 'djalapi' tabata den uso, nos tabata conoce un otro termino cu tabata referi na auto bieu, y esey tabata e custumber pa converti un auto bieu den un 'carioca'. E carioca tabata un auto di luho, un sedan di cuatro o dos porta, unda tabata corta y kita e parti patras di e dak y e portanan patras. E parti patras despues ta bira un 'pickup', mas tanto di palo, tin vez hasta cu banki pa hiba hende den e baki. E tabata un solucion practico pa un persona cu tabatin un auto pero tabatin mester di un pickup pa su trabao o negoshi. Den e temponan ey tabatin hopi hende cu tabatin, banda di nan trabao, cunucu cu nan tabata mantene y tabata planta y cu necesidad di un auto di carga. Cu tempo, esey a bira hopi menos. Ademas, e pickup 'self-made' na Aruba a haya competencia di e pickupnan importa, y asina e fenomeno a desaparece, pero no lubida.

Hulanda: Epidemia di gripe ta resulta den absentismo mas halto desde e pandemia di COVID-19

(NLTimes)—Den januari, 85 di cada 1,000 empleado a meld ziek, mayoria cu sintomanan di gripe. Esey ta e grado di absentismo mas halto den cuatro aña, desde e pandemia di coronavirus, manera AD a reporta a base di cifranan for di e servicionan di seguridad y salud ocupacional, ArboNed y Human-Capital Care.

Den december 2024, Hulanda ainda tabatin e grado di absentismo mas abao den cuatro aña cu 52 di cada 1,000 empleado cu a meld ziek. Den januari, RIVM a declara oficialmente un epidemia di gripe y esey a resalta claramente den e aumento skerpi di absentismo.

"Aunke absentismo di termino corto debi na sintomanan di gripe semper ta mas halto den winter, e aña aki nos ta mirando e aumento mas grandi den un luna compara cu den e ultimo cuatro añanan," segun Iris Homeijer di HumanCapitalCare. Mayoria hende cu sintoma di gripe ta regresa trabao despues di siete dia.

E servicionan di seguridad y salud a adverti emplead-

ornan pa no pone mucho presion riba trahadornan saludable mientras nan no tin suficiente personal durante e epidemia. "Ta importante pa mira hunto cual actividad por ser posponi. Esaki ta preveni empleadonan di tin demasiado trabao y ta sigura e continuidad di e compania," Homeijer a bisa.

Empleadornan tambe por proteha empleadonan trahando for di bira malo por medio di sigui e protocol cu tur hende a custuma di dje durante e pandemia di coronavirus—mantene un distancia, laba bo man regularmente y ventila cambernan bon.

E nivel halto di absentismo ainda ta den cuadra cu trendnan temporal. E cantidad di empleadonan malo tambe ta parce di reduci atrobe for di e prome siman di februari, pero ainda ta trempan pa bisa si esaki lo continua. Den e ultimo par aña, e servicionan di seguridad y salud ocupacional a mira absentismo di gripe peak den februari of maart.

Hefe di OMS ta adverti cu "historia no lo pordona" e fracaso pa yega na un acuerdo di pandemia

(AFP)—E hefe di e Organisacion Mundial di Salud (OMS) a adverti ayera cu historia no lo pordona paisnan si nan fracasa di yega na un tratado di pandemia den e ultimo intento—cu progreso lento y tempo limite.

Lider di OMS, Tedros Adhanom Ghebreyesus, a bisa cu paisnan a yega na e punto di conclui un acuerdo historico riba prevencion di pandemia, preparacion y respuesta, mientras nan ta finalisando e siman di discusion. Pero cu solamente cinco dia restante di negociacionnan formal, planea pa dia 7 te 11 di april, paisnan a acorda pa tene reunionnan informal na maart den un esfuerso pa kibra e impasse.

"Boso a haci progreso—kisas no mesun hopi cu boso a spera pero asina mes tin progreso," Tedros a bisa mientras e penultimo ronda di discusion a cera na e oficina di OMS na Geneva. "Nos ta na un punto crucial mientras boso ta finalisa e acuerdo di pandemia" net na tempo pa e asamblea di toma decision di OMS cu lo tuma luga na mei.

"El a urgi paisnan pa no daña e acuerdo cu un palabra, comma of un porcentahe den e texto, apelando pa nan no crea e enemigo perfecto. "Historia no lo pordona nos si nos no logra,"el a adverti.

E di 13 ronda di discusion a cuminsa bao ambiente tenso, cu Merca—ademas di a sali for di OMS bao presidente Donald Trump—bisando e agencia di e Organisacion di Nacionnan Uni (ONU) formalmente cu nan no lo tuma parti di e discusion di tratado mas.

Pero fuentenan diplomatico di Europa a bisa cu optimismo pa un acuerdo a keda halto a pesar cu Washington a sali. "Mundo mester un señal cu multilateralismo ainda ta traha. Pa yega na un acuerdo di pandemia di OMS den e ambiente geopolitico actual ta un señal di speransa," Tedros a insisti ayera.

E proceso di tratado a cuminsa na december 2021, ora, preocupa pa un ripiticion di COVID-10—cual a resulta den miyones morto, sistemanan di salud kibra y caida den economianan—varios pais a dicidi pa crea un acuerdo riba prevencion di pandemia, preparacion y respuesta.

Mientras cu gran parti di e texto preliminar a haya aprobacion, asina mes tin disputa tocante compartimento di acceso na patogenonan cu posibilidad di pandemia y compartimento di beneficio deriva for di nan—vacuna-, test- y tratamentonan.

Accidente di trafico na Corsou ta sigui aumenta aunke ta reporta menos herida

(CuraçaoChronicle) - E cantidad di accidente den trafico na Corsou a aumenta un biaha mas den 2024, siguiendo e moda di añanan anterior. Segun e data mas recien, mas di 11,000 incidente a keda reporta - casi 300 mas compara cu den 2023.

Sinembargo, e cantidad di heridonan a disminui, cu casi 800 victima menos compara cu e mas di 3,000 heridonan reprot den 2023.

Data di ForenSys ta ilustra cu incidentenan cu vehiculo tabata responsabel pa casi 95% di tur caso registra den 2024. E tipo mas comun di accidente tabata accidente cu a sucede cu golpi di atras, sigui pa accidentnan di impacto na banda y accidente cu a sucede mientras tabata reverse.

E cantidad di vehiculo involucra den accidente tambe a aumenta. Den 2024, mas di 20,000 vehiculo a keda involucra den accidente - casi 50% mas cu e cantidad total di incidente registra, indicando cu mayoria accidente ta involucra varios vehiculo. No a keda cla si e cantidad total di vehiculo riba caya a aumenta, mirando cu estadistica recien no ta inclui e informacion aki. Sinembargo, den 2023, tabatin mas cu 86,000 vehiculo registra riba e isla.

E cantidad di accidente relaciona cu alcohol ta keda relativamente sin cambia compara cu e añanan anterior. Den 2024, mas di 170 incidente ta involucra sospecha di stuur bao influencia, cu casi 85% di e chauffeurnan aki responsabel pa e accidente.
Apesar di un aumento general den accidente, e cantidad di accidente fatal no a aumenta na un manera cu ta significante. Durante e ultimo añanan, e morto anual averahe a keda cerca di 20 morto.

E accidentenan cu ta involucra vehiculonan di Right-Hand Drive (RHD) tambe ta den aumento. Den 2021, tabatin aproximadamente 350 incidente cu vehiculo RHD mientras cu ten 2024 e cantidad aki a surpasa 500. Adicionalmente, e chauffeurnan di e vehiculonan aki a ser haya responsabel den casi 78% di e casonan.

E proporcion di accidentnan di vehiculo cu RHD a crece for di 3.5% di e accidentenan total den 2021 na casi 4.5% den 2024. Expertonan ta sugeri cu e dificultadnan cu pasa otro auto of percepcion por ta factor cu ta contribui na e moda aki.

E mayoria di accidentenan den trafico na Corsou ta sucede riba e isla su cayanan mas druk. Schottegatweg a mira 512 incidente den 2024, cual ta un aumento di 423 den 2021. Rooseveltweg tambe a mira un aumento den accidente, aumentando for di 389 den 2021 pa 460 den 2024. Sta. Rosaweg a experiencia un aumento mas chikito pero notabel, for di 350 incidente den 2021 na 410 den 2024.

Autoridadnan ta sigui monitor e modanan den trafico di cerca y ta urgi e chauffeurnan pa tin mas cautela, specialmente riba cayanan cu tin volumen halto di trafico.

Assistent di scol primario na Hulanda ta acusa di abuso sexual

(NLTimes) - Empleado di scol primario Wesley W. di Helmond ta sospecha di un total di 7 crimen sexual cu 20 victima menor di edad. Ministerio Publico (OM) a sospecha cu su persona a abusa sexualmente di 18 mucha muhe y graba video cu tono sexual di 2 mucha.

W. awo a keda diagnostica cu desorden di pedophilia. E fiscal kier pa su persona ricibi evaluacion di un psikiatra atrobe. Esaki ta den conexion cu un posibel sentencia di tratamento psikiatrico obligatorio na un facilidad di TBS. E fiscal a bisa diahuebs cu su recomendacion di sentencia lo ta "mas halto" cu e sentencia di 4 aña.

E sospechoso di 25 aña tabata un assistent di docente na su bario natal Helmond. E abuso sexual aparentemente a sucede entre April den 2018 cu September di aña pasa y na varios adres unda e tabata babysit. Ta conoci pa un tempo caba cu e caso ta di un magnitud considerabel. W. ya caba a haci un confesion pa cu e caso aki.

Den corte di Den Bosch, a keda cla cu ta yega te hasta 7 diferente ofensa criminal, incluyendo penetracion sexual di 6 mucha chikito. El a graba e abuso sexual di 13 di e victimanan y tambe a obliga rumannan cu e tabata babysit mishi cu otro di manera inapropia. 4 mucha muhe aparentemente a keda obliga mishi W. den un manera sexualmente explicito.

Den total, e ta acusa di a haci acto sexual riba 18 mucha y vice versa. Ademas, ya caba e tabata den posesion di videonan di abuso sexual di mucha. E sospechoso actualmente ta den un area special di e centro remand, e asina yama Extra Zorg voorziening. E area aki a keda diseña pa detenidonan cu no por funciona den un centro di detencion regular.

Su abogado, Marcel Heuvelmans, a bisa durante audiencia anterior cu un area di detencion regular no lo ta safe pa su cliente. Aparentemente, tabata bati na W. su porta diaramente y a haci intento di habri esaki tambe.

Corte a dicidi cu otro psikiatra lo keda agrega na e investigacion. E proximo audiencia interino lo tuma luga dia 15 di mei.

Minister di Defensa Hulandes ta bisa cu Trump "no ta bon informa" tocante guera na Ucrania

(NLTimes) - "Ciertamente e no ta bon informa," minister di Defensa Ruben Brekelmans (VVD) a bisa tocante Donald Trump bisando cu President Volodymyr Zelenskyy ta un dictador. "Claramente, e ta Putin ken ta un dictador. Zelenskyy a ser elegi den un eleccion liber," e minister a comenta diabierna segun loke NOS a reporta.

Brekelmans a bisa cu e ta haya e Presidente Mericano su declaracionnan preocupante mientras e ta plama mal desinformacion. "Nos mester garantisa cu e hechonan ta keda cla den henter e dialogo tocante Ucrania. Y esaki ta un hecho: Putin ta un dictador, Putin a invadi Ucrania y no lo contrario."

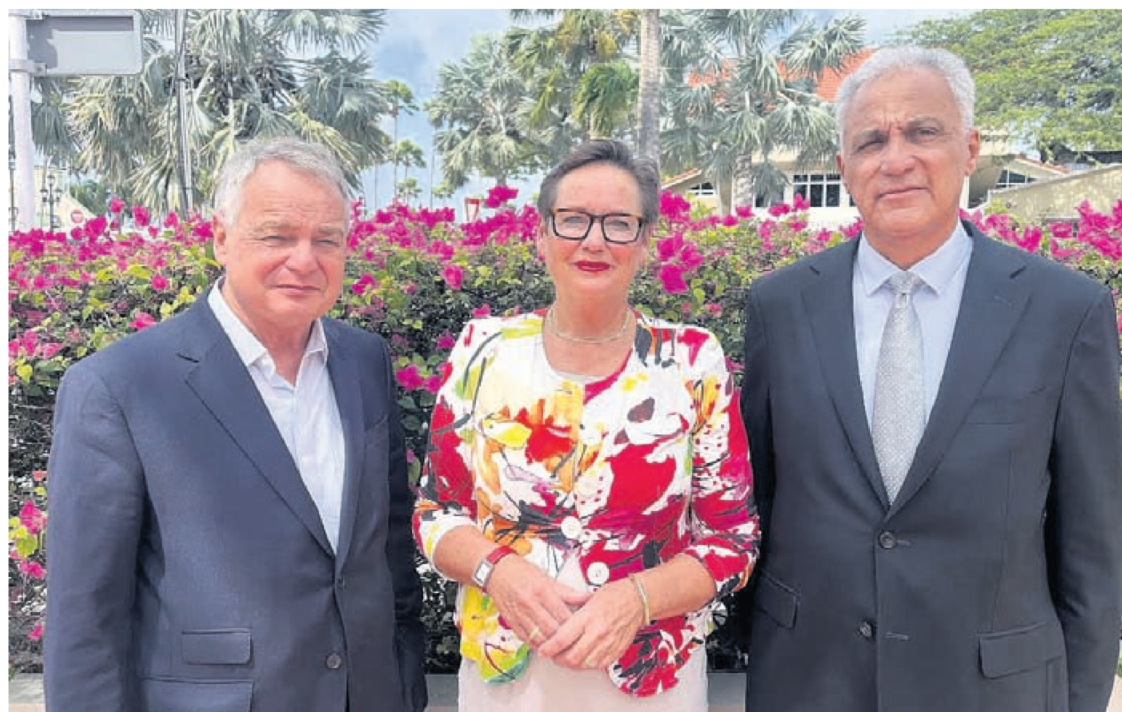
Trump a haci e declaracionnan riba su plataforma di red social diaranson. El a yama Zelenskyy un "dictador sin eleccion" y a bisa cu e presidente di e pais su sosten tabata cayendo. "Mi kiermen, mi no lo kier bis'e pero, su sosten a disminui cu 4%."

De hecho, Zelenskyy a keda elegi pa un termino di 5 aña den 2019, cu e siguiente eleccion presidencial den plan pa tuma luga den 2024, segun AP. Sinembargo, segun ley di Ucrania, no por tin eleccion durante un periodo di ley marcial. Zelenskyy a bisa cu eleccion lo ser organisa na Ucrania na momento cu e ley marcial keda retira. Y e articulonan publica pa Kyiv International Institute of Sociology riba diaranson a demostra cu Zelenskyy te ainda tin e confiansa di mas o menos 57% di ciudadano di Ucrania.

CAft: "Probecha surplus pa pone e base na ordo"

E añanan pasa, Aruba a logra surplusnan presupuestario considerabel, y a baha e ratio di debe. E desaroyonan aki ta positivo, sin embargo, Colegio di supervision financiero di Aruba (CAft) ta enfatisa cu awor e pais mester probecha e oportunidad pa implementa reformanan y pa mehora e control di riesgonan.

Esaki ta necesario pa garantisa e finanzas gubernamental y e resiliencia economico di e pais. E fundamento bao di e crecemento economico espectacular ta fragil, pasobra pa gran parti e pais ta depende di turismo.

Impuestonan

A pesar cu aña tras aña Aruba ta mustra ingresonan di impuesto creciente, segun CAft ta necesario - precisamente awor – pa actua prudente y controladamente. Aruba ta progresando den direccion di finanzas gubernamental duradero, aunke e fundamento ta fragil. Segun Fondo Monetario Internacional (IMF), desde 2025, e crecemento economico lo normalisa.

Esaki ta significa cu e ingresonan di impuesto lo no sigui crece den e medida aki automaticamente. A pesar cu den e añanan pasa a duna pasonan pa crea un sistema mas robusto, e sistema ainda ta fragmenta y complica. CAft ta bolbe conseha pa investiga e posibilidad di simplifica e sistema introduciendo un sistema di btw, loke tambe ta beneficia compliance. Ademas, CAft ta urgi pa revisa criticamente e deduccionnan pa asina amplia e base imponibel. Asina tambe ta crea espacio pa bahada di tarifa.

E sector informal, manera e vacation rentals – cu segun IMF ta representa 15 porciento di e bbp – ta mina compliance. Refuerso di Servicio di Impuesto ta esencial pa garantisa e ingresonan di impuesto, considerando e sistemanan anticua y e falta di bista riba cumplimento tributario. Un miho cooperacion cu Aduana y Banco di Seguro Social, incluyendo intercambio di datonan, por mehora cumplimento y combati fraude. Banda di esey, CAft ta enfatisa cu cobro centralisa di primanan y impuestonan pa Servicio di Impuesto por tin beneficionan considerabel.

Brecha den legislacion y regulacion

CAft ta urgi Aruba pa cera e brecha den legislacion y regulacion arubiano cu a descubri recientemente, cu ta trata di e autoridad di Minister di Finanzas pa independientemente ahusta (reduci) impuesto riba salario y impuesto riba entrada. Segun interpretacion di CAft, akinan ta falta e 'checks and balances' adecua, pasobra modificacionnan na e banda di gastonan mester di aprobacion previo di Parlamento, mientras pa e banda di ingresonan esaki ainda no ta suficientemente garantisa.

Ciclo di presupuesto y hustificacion

Un presupuesto debidamente stipula ta forma e base pa bon maneho financiero. E falta di un presupuesto stipula pa 2025 no solamente ta limita Parlamento den su tarea di control, sino e tambe tin consecuencianan directo; sin presupuesto stipula, Gobierno di Aruba no por contrata prestamonan nobo.

Esaki ta problematico, pasobra na 2025, Aruba tin un deber di amortisacion di aproximadamente AWG 400 miyon. Sin embargo, ainda no a planifica tratamento di e presupuesto. P'esey, CAft ta urgi Aruba pa yega na un presupuesto stipula pa 2025 cu urgencia. Conseho di Minister di Reino tambe a urgi Aruba pa percura cu esaki sosode. Aruba tin hopi retraso den e entrega di e informacion di hustificacion. Ainda no a ofrece e cuenta anual pa 2019 na Parlamento.

Resiliencia

A pesar cu e ratio di debe di Aruba a baha te aproximadamente 70 porciento di e bbp na 2024, e pais ta keda vulnerabel pa shocknan economico. Ademas, ta anticipa cu na 2025, e gastonan di impuesto lo representa 17 porciento di e presupuesto. Reduccion di debe continua ta esencial pa absorbe shocknan den futuro. Banda di esey, e progreso di e palabracionnan cu Hulanda tocante di un marco di supervision nobo (ley di reino) ta duna perspectiva riba gastonan di interes mas abao y mas espacio financiero pa inversionnan.

Merca ta manda migrantenan for di Guantanamo pa Venezuela

(AFP) – Merca a deporta 177 migrante for di su base militar na Guantanamo, Cuba, na nan pais di origen na Venezuela diahuebs, e señal mas recien di cooperacion entre e gobiernonan cu pa largo ta den disputa.

Oficialnan na Washington y Caracas a confirma cu un avion a bandona e base Mericano y a deposita 177 persona na Honduras, unda nan a keda recogi pa gobierno Venezolano.

E deportadonan e ora a sali pa Venezuela riba un vuelo di Conviasa cu a yega Maiquetia diahuebs laat. Minister di Interior Venezolano, Diosdado Cabello a ricibi e grupo di deportado, tur homber, na e aeropuerto bisando nan: “Bon bini na e patria.”

“Esnan cu a bolbe, en teoria, tur ta Venezolano cu tabata na Guantanamo,” Cabello a bisa periodistanan, agregando cu otro vuelo di deportacion tabata spera pa yega fin di siman.

E operacion coreografia cautelosamente lo por a parce imposible apenas algun siman atras, tempo cu Merca a acusa presidente Nicolas Maduro di horta eleccion. Pero desde cu presidente Donald Trump a asumi su cargo cuatro siman atras, relacion a mehora, cu Cas Blanco dunando prioridad na cooperacion riba inmigracion.

Maduro a bisa cu e entrega tabata riba “peticion directo” di su gobierno na esun di Trump. “Nos a rescata 177 migrante for di Guantanamo,” el a bisa na un evento oficial.

Enviado di Trump, Richard Grenell a biaha pa Caracas dia 31 di januari y a reuni cu Maduro, kende tin un recompensa di $25 miyon pa su aresto. Grenell a negocia e liberacion di seis prisonero Mericano. Un dia despues, Trump a anuncia cu Venezuela a bay di acuerdo pa acepta migrantenan ilegal deporta for di Merca.

Venezuela a bisa cu a “solicita repatriacion di un grupo di compatriota kende a ser hiba inhustamente na e base naval Guantanamo.”

“E solicitud aki a ser acepta y e ciudadanonan a keda transferi pa Honduras, for di unda nan ta bay ser recupera,” Gobierno a bisa den un declaracion.

Agencia di Inmigracion y Aduana Mericano (US ICE) a confirma cu a transporta “177 Venezolano ilegal for di Guantanamo Bay na Honduras pa keda recogi pa gobierno Venezolano.”

Caracas a kibra laso cu Washington na januari 2019 despues cu Merca a reconoce e lider di oposicion e tempo ey, Juan Guaido, como “presidente interino” despues di eleccion na 2019, cu a keda rechasa ampliamente como ni liber ni husto.

Na october 2023, Maduro a permiti avionnan Mericano cu migrantenan deporta pa bula den Venezuela, pero a retira e permiso cuatro luna despues. Su gobierno ta bin ta bula vuelonan di repatriacion gratis of subsidia pa Venezolanonan cu kier bolbe cas.

Venezuela ta motiva pa caba cu sancionnan debilitante di Merca y laga atras e controversia tocante eleccion na juli ultimo, cual Merca y cantidad di otro pais a bisa oposicion a gana.

E resultado di eleccion disputa a genera protesta den cual a mata al menos 28 persona y a herida 200, cu 2,400 aresto.

Gruponan di derechonan humano na Merca a demanda pa haya acceso na migrantenan deteni na Guantanamo despues cu Trump a duna orden na e base pa ricibi alrededor di 30mil persona cu a drenta Merca sin documento. Guantanamo ta sinonimo cu abuso contra sospechosonan di terorismo deteni eynan despues di e atakenan di 11 di september.

Merca diahuebs a deporta otro grupo di 135 migrante di diferente nacionalidad – incluyendo 65 mucha – na Costa Rica, for di unda ta bay repatria nan pa nan paisnan natal, incluyendo China, Rusia, Afganistan, Ghana y Vietnam, gobierno di San Jose a bisa.

Costa Rica, hunto cu Panama, ta fungiendo como via pa migrantenan deporta pa gobierno di Trump.

Mexico: Presidente ta busca castigo pisa pa spionnan stranhero

(AFP) – Presidente Mexicano a adverti ayera cu stranheronan participando den spionahe no autorisa pa su gobierno ta bay enfrenta castigo severo bao reformanan constitucional plania, anuncia despues cu Washington a designa cartelnan di droga como organisacionnan terorista.

Claudia Sheinbaum a delinea dos propuesta manda diahuebs pa Congreso, cu ta domina pa su coalicion, despues cu Trump a tuma accion contra ocho grupo Latino Americano di traficacion di droga, incluyendo seis for di Mexico.

“Cualkier stranhero cu participa den un actividad cu no ta dentro di e marco di colaboracion, coordinacion y ley di seguridad nacional, si keda aresta, ta bay ricibi e castigo mas severo posible,” el a bisa den un conferencia di prensa.

Mientras cu Sheinbaum a priminti di coopera cu Washington, el a adverti diahuebs cu su pais nunca lo tolera un “invasion” di su soberania nacional, entre preocupacion tocante posible accion militar di Merca contra cartelnan.

El a bisa cu su reformanan constitucional planea lo protege “e integridad, independencia y soberania di e nacion,” incluyendo contra e violacion di su teritorio via tera, aire of lama.
Tambe lo prohibi cualkier participacion den investigacion of enhuiciamento sin autorisacion di e pais, el a agrega.

Trump a firma un orden ehecutivo riba su prome dia back den Cas Blanco luna pasa, bisando cu e cartelnan ta “constitui un menasa pa seguridad nacional mas leu cu loke crimen organisa tradicional ta presenta.”
Biyonario di tecnologia, Elon Musk, kende a ricibi un rol prominente den administracion di Trump, a sugeri cu e designacion “ta nifica cu nan ta eligibel pa atake cu drone.” Pero Secretario di Estado Mericano, Marco Rubio a bisa cu e preferencia di Washington ta “pa traha conhuntamente cu nos parternan na Mexico.”

Sheinbaum a confirma e siman aki cu dronenan Mericano tabata spiona riba cartelnan Mexicano como parti di un colaboracion cu el a bisa ta existi pa añas.

Argentina ta observa dos dia di luto nacional pa rumannan Bibas

(AFP) – Argentina a anuncia dos dia di luto nacional diahuebs, despues cu e curpanan sin bida di dos baby Argentino-Israeli, kende tabata secuestra pa Hamas, a keda entrega back na Israel.

Hamas a entrega e curpa di loke nan a bisa tabata cuatro rehen riba diahuebs, di cual tres nan a bisa tabata miembronan di famia Bibas – Shiri Bibas, e mama, y su dos baby. Mientras cu e identidad di e babynan, Kfir y Ariel a keda confirma pa dokter forensico Israeli, nan a bisa cu Shiri no tabata entre nan, manera e militantenan a alega.

Presidente Argentino, Javier Milei a haci un yamado pa dos dia di luto nacional, su oficina a bisa den un declaracion oficial. “Oficina di e presidente ta expresa e condena di mas fuerte contra e grupo terorista Hamas, despues di confirmacion di e asesinato di muchanan di e famia Israeli Argentino, Bibas,” a bisa.

Segun e evaluacion di Centro Nacional di Medicina Forensico Israeli, e babynan a ser asesina brutalmente mientras nan tabata secuestra pa teroristanan di Hamas na november 2023.

“Ta monstruoso cu eventonan asina a sucede den e siglo aki, y cu nan morto tabata motiva pa un solo motibo: ta Hudiu,” e declaracion a bisa.

Prome minister Israeli, Benjamin Netanyahu a acusa Hamas di comete un violacion “cruel y malvado” di e acuerdo di alto-al-fuego cu Gaza na momento di no debolbe e mama.

Un oficial di Hamas a bisa AFP ayera cu tabata probable cu e curpa di e rehen Shiri Bibas a ser “confundi pa eror” cu otronan cu a ser mata y dera bao di e escombronan na Gaza. Nan tambe a bisa cu e grupo a informa e mediadornan na november 2023 cu tabata cla pa entrega e curpanan di e tres miembro di famia Bibas. “A informa e mediadornan e tempo ey tambe a anuncia den un declaracion tempo cu a mata famia Bibas hunto cu nan secuestradornan den un atake aereo Israeli,” e oficial a bisa.

E dos baby Bibas a bira simbolo di e crisis di rehen hunto cu nan mama Shiri Bibas. Durante e atake contra Israel dia 7 di october 2023, cu a duna inicio na e guera na Gaza, Hamas a graba riba video y despues a publica imagennan mustrando secuestro di e famia Bibas for di nan cas cerca di frontera cu Gaza. Ariel tabatin apenas cuatro aña e tempo ey, y Kfir tabata e rehen mas jong, cu apenas nuebe luna di bida.

Nan tata, Yarden Bibas, kende tambe a keda secuestra durante e atake, a keda libera e luna aki, pero tabata separa di resto di su famia.

“Republica Argentino ta exigi e liberacion inmediato di tur rehen y ta confia cu e grupo terorista ta bay keda reduci na shinishi y ta bay bira nada mas cu un memoria horibel den historia mundial,” gobierno Argentino a agrega den su declaracion.

Milei tambe a extende su “condolencia na e famia, specialmente na Yarden Bibas, tata di e muchanan, kende despues di sufri e tormento di ser secuestra pa 484 dia, awo ta enfrentando su pio pesadiya.”

Panama: Corte lo scucha reto contra concesion di e canal na compania di Hong Kong

(AFP) – Un corte na Panama a bay di acuerdo pa revisa e concesion otorga na un compania basa na Hong Kong pa opera wafnan na cada banda di e Canal di Panama – e fuente di e preocupacionnan di presidente Mericano, Donald Trump, pa influencia Chines riba e via marino.

Corte Supremo a bay di acuerdo pa considera un solicitud entrega pa un abogado pa nulifica e contract otorga na CK Hutchinson Holdings, propiedad di biyonario di Hong Kong, Li Ka-shing, segun e brasa hudicial di Panama a bisa den un declaracion.

Un subsidiario di Hutchinson ta maneha dos di e cinco waf di e canal, un arreglo na vigor desde 1997, via un concesion di gobierno di Panama.

E demanda mas recien ta bay considera e “extension automatico” di derechonan di concesion te aña 2047, segun documentonan di corte.

Esaki ta e di dos reto contra e contract despues cu otro dos abogado a entrega un caso similar anteriormente e luna aki, alegando cu e concesion ta anti-Constitucional.

Panama Ports Company – un subsidiario di CK Hutchinson Holdings – ta maneha e wafnan di Cristobal riba e banda Atlantico di e canal y Balboa riba e banda Pacifico. E acuerdo a keda renoba automaticamente na 2021.

E reto legal ta yega despues cu Trump a menasa di tuma back e canal – construi pa Merca y entrega na Panama na aña 1999 – alegando cu China tabata efectivamente “operando” e via maritimo vital.

Pero temperatura a baha desde cu Secretario di Estado Mericano, Marco Rubi a haci un bishita reciente na e pais Centro Americano, cu presidente Jose Raul Mulino anunciando cu Panama no ta bay renoba participacion den e Iniciativa Belt and Road di China.

Despues di e acusacionnan di Trump, Panama tambe a anuncia cu lo tene un auditoria di Panama Ports Company.

CK Hutchison Holdings ta un di e conglomeradonan mas grandi di Hong Kong, cubriendo finanzas, retail, infrastructura, telecomunicacion y logistica.

ALEGRIA y FANTASIA 71

Parada escolar Oranjestad yen di alegria y fantasia

Ayera mainta studiantenan di scolnan preparatorio y bascio di Oranjestad a tene nan parada escolar. Un parada yen di alegria y fantasia cu muchanan disfrutando riba ritmo di musica contagioso di carnaval.

E parada a conta cu un total di siete grupo cu tabata consisti di 13 scol preparatorio y basico. Pa 9:30 di mainta e parada a sali for di Entertainment Center pa asina termina na Plaza Libertador Betico Croes.

Scolnan cu a participa tabata Reina Beatrix School, Prinses Amalia Basisschool, Arco Iris Kleuterschool, Play2Whizz Campus, Mon Plaisir, PiusX School, Fatima College, Frere Bonifacius, Rosario College, Colegio Conrado Coronel, Scol Paso pa Futuro, Scol Soeur Juliette y Sint Dominicus College.

Un cantidad di persona tambe tabata presente, para banda di caminda, pa disfruta y alabes anima e muchanan den nan parada escolar.

Esaki ta prome parada escolar di Carnaval 71 y diabierna binidero Noord ta bay tin su parada escolar, y ta toca turno tambe na scolnan secundario di Oranjestad, como tambe di San Nicolas pa realisa nan paradanan escolar.

ALEGRIA y FANTASIA 71

Schedule di evento pa Carnaval 71

Temporada di Carnaval 71 ta den full-swing, y ainda tin un cantidad di parada y actividad pa disfruta! No perde niun di e siguiente actividadnan di Aruba su Carnaval:

Diasabra 22 di februari	Lighting Parade Oranjestad	8:00 pm - 3:00 am
Diadomingo 23 di februari	Parada di Mucha San Nicolas	2:00 pm - 6:00 pm
Diadomingo 23 di februari	Kimamento di Momito	7:00 pm - 9:00 pm
Diahuebs 27 di februari	Parada di Luz San Nicolas	8:00 pm - 2:00 am
Diabierna 28 di februari	Parada Escolar San Nicolas	10:00 am - 1:00 pm
Diabierna 28 di februari	Parada Escolar Noord	8:00 am - 10:30 pm
Diabierna 28 di februari	Parada Escolar Oranjestad	10:00 am - 1:00 pm
Diasabra 1 di maart	Parada Grandi San Nicolas	11:00 am - 7:00 pm
Diadomingo 2 di maart	Parada Grandi Oranjestad	11:00 am - 7:00 pm
Diadomingo 2 di maart	Kimamento di Momo	7:00 pm-10:00 pm
Dialuna 3 di maart	Chill Out Monday Baby Beach	12:00 pm - 9:00 pm
Diaranson 5 di maart	Diaranson di Shinishi.	

100 aña di compromiso: Aruba Bank ta haci donacion di 100 mil florin na SEPB

Sosteniendo educacion vocacional y futuro di nos hobennan den area laboral

Aruba Bank ta continua cu su compromiso pa sostene desaroyo di nos comunidad cu un donacion di 100 mil florin na Stichting Educacion Profesional Basico (SEPB). E donacion aki ta confirma e dedicacion di Aruba Bank pa promove educacion vocacional y futuro di nos hobennnan den area laboral, mientras cu e ta reenforsa su rol como un lider socialmente responsabel na Aruba. Cada luna Aruba Bank ta continua cu un donacion special pa un instancia den nos comunidad.

Gerencia di Aruba Bank conhuntamente cu ekipo di mercadeo di e banco a bishita EPB Oranjestad y EPB San Nicolas pa un recorido di ambos scol pa siña un poco mas di nan y di nan projectonan pa 2025. Durante di e recorido, Managing Director di Aruba Bank, Sra. Sharon Fränkel – de Cuba, a duna un discurso *caminda cu e ela expresa cu ta un honor pa Aruba Bank haci un di dos donacion den cuadro di celebracion di 100 aña, cu alavez ta un siglo di muestra di confiansa di e pueblo di Aruba y e relacion cu nos a forma cu nos comunidad. Sra. Fränkel-de Cuba a reflexiona ariba e meta di e contribucionnan den nos comunidad y a presenta e donacion di 100 mil florin na EPB Oranjestad y San Nicolas."*

Sr. Mathilda, cabesante di EPB San Nicolas y Sr. Lopez, cabesante di EPB Oranjestad a expresa nan gratitud y entusiasmo cu awor tin recurso pa logra algun plan grandi pa sostene ambos scol.

Skirbi pa Profesor Earney Lasten PhD MA MSC

Pakico gobierno di Aruba ta facilita nos studiantenan un prestamo pa continua nan estudio mas avansa pa nan termina nan estudio cu exito cu e titulo di maestro of doctorado?

Educacion avansa ta un guia na nos pueblo y ta e manera mas adecuado pa nos hendenan crece cu un conocemento mas amplio.

Educacion ta e yabi pa un desaroyo sano den nos mes hendenan. Gobierno di Aruba ta brinda nos studiantenan tur aña un prestamo cu e oportunidad pa continua nan estudio den exterior. Ora nos studiantenan termina nan estudio cu exito, Gobierno ta exigi pa nan debolbe e placa presta.

Tin un grupo di studiantenan cu ta bin na remarca pa ricibi di gobierno un prestamo pa sigui studia den exterior y na Aruba mes. E pregunta principal ta, si Gobierno ta haci un inventarisacion pa sa cuanto y ki nivel di un profesional tin obtenibel den sector priva y den sector publico. Kico ta bal si nos studiantenan ta haya oportunidad cu medio di un prestamo di gobierno pa continua cu nan estudio, pero na mes momento no sa si ora nan termina nan estudio cu exito, si tin trabao pa nan aki na Aruba?

Tin un grupo di profesional cu no por haya trabao den e ramo cu nan a studia y tambe no ta ricibi e nivel di salario cu ta cuadra cu nan estudio! Profesionalnan ta keda cu lomba pa muraya, buscando pa un trabao, maske cu tal trabao no ta cuadra cu loke nan a studia.

E pregunta ta; Kico mester sosode, Kico mester pasa, pa un profesional cu a termina su estudio cu e exito despues varios aña, ta bolbe Aruba, cu yen di energia pa brinda Aruba su experticio profesional, pa despues mester scucha cu e estudio cu e studiante a promove, no tin vacatura pe. Ora scucha esaki, e studiante ta drenta un depresion, ta puntra su mes, pakico mi a studia, pakico mi no por haya un trabao den mi ramo cu mi a studia?

E situacion aki ta alarmante pa nos studiantenan y nos por bisa cu esaki ta baha e interes pa studiantenan ta desea di sigui nan estudio mas avansa.

Nos hendenan naci na Aruba, ta desea semper pa ora nan termina nan estudio, bin Aruba bek pa duna nan aporte pa e continuacion di un desaroyo sano pa Aruba su futuro. P'esey ta importante y necesario pa Gobierno di Aruba, haci posibel cu esnan cu a termina nan estudio, por haya oportunidad pa drenta e mercado laboral cu e estudio profesional cu nan a termina.

Nos ta di opinion cu ta necesario pa lanta un fundacion pa nos profesionalnan pa ricibi un bos den nos comunidad cu e meta pa nos por haya oido cerca esnan den sector publico y sector priva.

Skirbi pa Gregorio Wolff

Panorama Geo-Politica nobo despues di combersacion Trump-Putin

Parti 1

For di 20 januari 2025, cu Trump a ser proclama como presidente di Merca, mundo a conoce cambionan grandi relaciona cu Geo-politica. Decisionnan tuma a causa hopi accionnan inespera.

Otronan relaciona cu cierto tema a resulta den cambionnan grandi, cualnan a cambia e penorama politico completamente, manera ta e casonan, serca di cas, na Venezuela, unda ta resulta cu e oposicion extremista di Guaido/Lopez/Maria Corina Machado y mas ta nada mas cu un fachada.

Esaki pa motibo di a wordo financia cu biyonnan di dollar di MERCA/CIA/USAID, pa baha e Gobierno Venezolano di Maduro, Regime Change, loke Merca tabata kier, cual no a duna resultado y logicamente ta nifica e final di e oposicion extremista. Tambe ta e caso na Europa, mas bien na paisnan di Union Europeo, bao nan Hulanda, cual paisnan a keda completamente desespera despues di decisionnan malo durante e ultimo decada, relaciona cu Ucraina.

Ora analisa e temanan cu Trump y su hendenan rond di dje a trece ta un combinacion di accionnan positivo, otronan negativo y otronan mucho mas negativo.

Algun di su accionnan positivo ta:

-Ceramento di e departamentonan di Estado USAID y NED (National Endewment Democracy), cualnan ta seccionnan di CIA y cualnan a causa masha hopi desaster y dolor na e pueblonan di mundo. Tambe e departamentonan aki tabata gasta masha hopi placa mes di e presupuesto di USA
-E posicion pa termina e guera na Ucraina;
-Restructura NATO o caba cu e Organisacion militar aki.
-Sinta y negocia cu Rusia, China.

Negativo ta e accionnan relaciona cu Mexico, Colombia, Panama, Canada, Greenlandia y algun mas.

Mucho mas negativo y pio ta e posicion di Administracion Trump relaciona cu Medio-Oriente, e (ethnic cleansing) di Palestinanan na Gaza y apoyo ciego na Israel su guera na West-Bank y un posibel atake ariba Iran. Tambe su politica ariba imigracion na Mundo ta uno hopi negativo mes, cual ta causando hopi sufrimento.

Loke si a capta atencion di mundo completo ta e combersacion Putin-Trump, despues di un yamada telefonico di Trump. Durante e combersacion a acorda hopi asuntonan importante. Esun mas importante ta cu lo forma delegacionnan di Merca y Rusia pa delinea un politica mundial nobo ariba varios asuntonan, entre nan sigur con ta termina e guera na Ucraina. E deliberacionnan lo tuma luga na Saudi Arabia.

Cambio di 180% compara cu Trump su maneho na 2017-2020

Tambe ora analisa e accionnan/temanan di e gobernacion Trump, mester wak e motibunan pakico e politica aki cual ta opone den varios caso 180 grado compara cu Trump su posicionnan tuma den su gobernacion anterior.

Prome, Trump semper ta wak placa, esta su Dolarnan prome y berdad ora nos analisa Merca su situacion financiero, nos ta wak cu su debenan financiero a surpasa $36.000.000.000.000,=, esta Trintayseistriyon dollar, cual no ta "dosplaca". E debe altisimo aki ta indicacion cu Merca ta bancarota, pero ya, ta institutonan financiero Mericano, ta defini si un pais ta bancarota of no.

Di dos, a consecuencia di maneho pa crea e debe di Trintayseistriyon dollar, e ultimo añanan como 50% di e presupuesto nacional di Merca mester ser financia cu prestamonan nobo. E maneho financiero di gobiernonan di Merca por bisa, ta den un circulo vicioso pa crea mas debe. Merca ta sigui print mas dollar y pa hopi pais e dollar ta un moneda fuerte y uza como un reserva monetario. Otro paisnan sa cu Merca su debenan ta mustra lo contrario. Esaki ta un di e motibonan cu paisnan di BRICS no ta kere den e dollar como un moneda di reserva.

P'esey Trump, mas bien su Consehero General, Elon Musk kier trece un cambio radical den e maneho financiero di gobierno Mericano. Nan sa cu na final di nan gobernacion, na 2028, Merca lo tin un crisis financiero grandisimo y por bati bancarota.

Musk a lansa e DOGE (Department Of Government Efficiency) y e prome decisionnan ta pa elimina USAID, NED (National Endewment Democracy) y restructura NATO cu e ta bay costa Merca, den presupuestonan di 2026 y pa futuro menos placa.

Hopi na Merca, e elite den partido democratico, ta considera Musk como un agente di Caos y un violacion di constitucion di Merca.

Di tres ta un otro ingrediente pa e cambio den e Geo-Politica di Merca, ta e constatacion cu Marco Rubio, Ministro di Asuntonan exterior di Administracion Trump, hunto cu State Department a haci, algun siman atras, bisando cu e podernan na mundo a cambia. Merca ya no ta e poder unico na mundo, esta nos no ta biba mas den un mundo Uni-Polar.

Awor nos ta den un mundo Multi-Polar, unda banda di Merca nos tin como podernan grandi igual na Merca, Rusia y China. Tambe Rubio a papia di otro podernan manera Nort-Corea y Iran cu nan podernan militar grandisimo (armanan Hypersonico) cu Merca no ta posee. Tambe di paisnan grandi y poderoso manera India, Brazil y Indonesia, cualnan ta miembro di BRICS.

Potret di AFP

Hermoso lo apela veredicto den caso contra Rubiales

(AFP) - Jenni Hermoso lo apela e veredicto den e caso di ex hefe di futbol Spaño Luis Rubiales, ken a ricibi un boet despues di a ser declara culpabel di un sunchi sin consentimento duna na e atleta, su abogado a bisa.

"E ta su intencion" pa apela, abogado Angel Chavarria a bisa.

Den e caso cu a sacudi Spaña, fiscalnan a pidi un termino di sentencia den prizon di 2 aña y mey contra Rubiales, 1 aña pa agresion sexual y 18 luna pa coercion pa motibo cu supuestamente el a presiona e hungador pa disminui e incidente despues.

Hues na Spaña su Corte top a bisa diahuebs cu Rubiales ta culpabel di agresion sexual a causa di e sunchi y a dun'e un boet di 10,800 euro pero no a dun'e un sentencia den prizon. E decision aki tambe a prohibi su persona di ta dentro di 200 meter cerca di Hermoso y di comunica

cune pa un periodo di 1 aña.

E cargo contra Rubiales di coercion a keda anula. Su persona, ken tin 47 aña, a bisa despues di e veredicto cu e lo apela contra esaki.

E hues a skirbi den su decision cu "duna un muhe un sunchi na su boca "no ta e manera normal di celebra of cuminda un hende cu ken bo no tin un relacion sentimental," bisando cu Rubiales a viola Hermoso su "libertad sexual" sin su consentimento.

Video di e scandal cu a sacudi futbol Spaño a mustra con e hefe di federacion Spaño Rubiales a gara Hermoso su cabes durante e ceremonia di victoria na Sydney y a dun'e un sunchi na su boca prome cu el a lag'e los. Sinembargo Rubiales a bisa corte cu e tabata "sumamente sigur" cu Hermoso a duna su consentimento na e sunchi ora cu el a subi podium pa ricibi su medaya y a nenga pone presion riba dje despues di e incidente.

Minister di Husticia Spaño Felix Bolanos a elogia Hermoso su "curashi" despues di e veredicto. "Nos tur mester ta gradici na Jenni, pa motibo cu el a tuma un iniciativa, durante momentonan sumamente dificil, pa defende derechonan y libertad di hende muhe y pa enfatisa cu e sociedad aki, nos sociedad Spaño, no ta permiti mas cualkier tipo di abuso, no ta permiti tampoco ninngun tipo di agresion sexual," el a comenta. "Algo ta completamente cla, un sunchi sin consentimento ta agresion sexual."

Corte di Arbitrahe a pa Deporte a rechasa diabierna Rubiales su apelacion contra su suspension den futbol a causa di e sunchi, argumentando cu su comportamento ta "constitui varios violacion serio di e Codigo Disciplinario di FIFA."

E corte mas halto den deporte global a agrega cu "e no ta mira ningun motibo pa considera cu e sancion ta desproporciona."

E cuerpo di gobernacion mundial di futbol FIFA a suspende Rubiales den october di 2023 pa 3 aña for di tur actividad relaciona cu futbol den bista di loke a sucede cu Hermoso.

Esaki ta laga Rubiales suspendi for di futbol te october di 2026.

Pique convoca den investigacion tocante traslado di Supercopa di Spaña na Arabia Saudita

(AFP) - Leyenda di Spaña y Barcelona Gerard Pique lo preenta den corte dia 14 di maart den investigacion di corupcion contra Supercopa Spaño su traslado pa Saudi Arabia, segun documento legal mira pa AFP diabierna.

Corte di Madrid a pone Pique bao investigacion den mei aña pasa a causa di e contract pa hiba Supercopa na Arabia Saudi for di 2020. E acuerdonan tin un balro di 40 miyon euro pa aña y a ser facilita pa Kosmos, un compania cu ta pertenece na Pique, mientras cu e ex defensor tabata hungando pa Barcelona.

Corte a bisa cu tabatin "posibel ilegalidad cu implicacion criminal," incluyendo un clausa pa "garantisa e pago di un comision di 4 miyon euro pa aña na Kosmos." Un documento cu fecha di diahuebs for di un corte na Majadahonda pafodi Madrid a bisa cu "e declaracion di Mr. Gerard Pique como un partido investiga ta confirma dia 14 di maart."

Rubiales, ken ta actualmente batayando contra otro caso den corte, semper a defende e legalidad di e acuerdo pa hiba Super Copa Saudi Arabia. Pique tambe a insisti cu tur cos tabata "legal", bisando cu e ta "orguyoso" di e acuerdo.

Creador di documentario #MeToo na Hapon ta disculpa pa violacion di privacidad

(AFP) - Reportero y persona cu a campana pa #MeToo Shiori Ito a pidi despensa na esnan cu a sali den "Black Box Diaries" sin nan permiso, dunando su contesta na un disputa a causa di e documentario nomina na Oscar cu te ainda no a lansa na Hapon.

Ito, di 35 aña, a gana un caso civil den 2019 contra un reportero di television Hapones prominente cu el a acusa di a abusa sexualmente di su persona, un acusacion cu e homber ta nenga completamente.

El a converti e situacion den un pelicula cu a ser mira mundialmente y awo ta nomina pa miho documentario na Academy Awards. Sinembargo, "Black Box Diaries" te ainda no a ser distribui na Hapon, unda su ex abogadonan a trece dilanti preocupacionnan etico y legal tocante imagennan y audio cu a graba scondi of tabatin e intencion di ser usa de corte. E abogadonan a conta reporteronan na Tokyo diahuebs cu Ito posiblemente a kibra Hapon su codigo civil tocante violacionnan di privacidad.

Nan a bisa cu "Black Box Diaries" no ta "prohibi" na Hapon, ni tampoco critica pa su topico, sino e no a ser lansa a causa di e preocupacionnan aki.

"Mi ta pidi despensa na esnan kende su consentimento no a ser obteni pa e uso di e imagennan," Ito a bisa den un declaracion, agregando cu "mi ta comprende cu tin critica y e ta hustifica. Sinembargo, mi a duna prioridad na interes publico y a tuma e decision di usa e imagennan den e pelicula. Den e version recien, tur esfuerso a ser haci pa garantisa cu no por identifica e individuonan."

Yoko Nishihiro, ken a representa Ito pa mas di 8 aña, a bisa cu el a sinti "completamente destrui" ora cu el a realisa cu un parti di un combersacion via telefon a ser inclui. Nishihiro y su ekipo a enfatisa otro imagennan usa sin permiso, incluyendo imagennan di camara di seguridad di hotel cu a ser usa den corte.

A pesar di varios caso di perfil halto, Hapon nunca a mira un gran cantidad di acusacion den #MeToo, Ito – ken a ricibi critica vicioso online ora el a revela su acusacion – a comenta.
Encuestanan di gobierno na Hapon ta mustra cu tiki victima di violacion ta reporta e crimen na polis, aunke e cantidad di consulta na centronan pa sosten di violencia sexual ta aumentando.

Ito ta acusa cu ex reprotero Noriyuki Yamaguchi – ken tin lasonan cercano na e Prome Minister di e tempo aki, Shinzo Abe – a abusa sexualmente di su persona den 2015 despues di a invit'e un cena pa papia tocante trabao.

Bisando Ito cu no tin suficiente evidencia, polis a bisa cu nan lo detene Yamaguchi pero repentinamente a dicidi contra esaki. Den e documentario, Ito a graba un combersacion cu investigador di polis bisando e cu e ordo a "bini for di ariba."

Den 2019, el a gana 30,000 dollar di compensacion den un caso civil cu a bini despues di haci Hapon su leynan di violacion mas estricto.

Netflix lo inverti 1 biyon dollar den produccion di contenido na Mexico

(AFP) - Netflix a bisa diahuebs cu e lo inverti 1 biyon dollar durante 4 aña pa produci peliculanan y serienan na Mexico, un decision cu meta di impulsa e gobierno su esfuersonan di atrae inversion den bista di e tarifanan cu Merca ta menasa.

E plataforma su co-hefe ehecutivo Ted Sarandos a haci e anuncio na un conferencia di prensa banda di e President di Mexico Claudia Sheinbaum, ken a elogia e plan como un victoria pa Latino America su di dos economia mas grandi.

Sarandos a bisa cu Mexico – cual ta cas di Netflix su base di operacion den Latino America – ta "sumamente importante" y un parti creciente di e compania su operacionnan global y regional.
"President Sheinbaum, nos ta anticipa traha cu bo y cu bo varios ekipo dentro di e gobierno, no solamente pa crece e economia y crea oportunidadnan sino tambe pa comparti e cultura y herencia rico Mexicano cu resto di mundo," el a declara.

Sarandos a enfatisa e exito di produccionnan anterior na Mexico manera Alfonso Cuaron su ganador di Oscar "Roma."

"Durante e añanan, nos a traha cu centenares di creador Mexicano riba centenars di storia y pelicula cu a capta e curason di audiencianan Mexicano," el a comenta. "Keda local ta algo hopi importante pa nos. P'esey tur nos serie y pelicula cu nos traha na Mexico, ta haci den partnership cu companianan di produccion local. Cada un di nan," el a agrega. "Esaki ta nifica cu nos lo inverti den e comunidad creativo, yudando hende talentoso haya nan yamado den e industria, pero tambe nos lo yuda hende den otro industria tambe. E industria aki ta uno sumamente positivo pa catering, hotel, transport y pa fabricacion tambe."

El a bisa cu e produccion pa e pelicula recien "Pedro Parano" a contribui 18 miyon dollar na e economia Mexicano y a duna trabao na miles di persona.

E anuncio aki ta bini dianan despues cu Sheinbaum a duna bon bini na inversion di Spaña su banco mas grandi, Santander, cu un total di 2 biyon dollar durante 3 aña.

Luna pasa, Sheinbaum a presenta un plan cu e meta di converti Mexico den e di 10 economia mas grandi na mundo cu un meta ambicioso di atrae 277 biyon dollar den inversion. Su gobierno ta purbando di evita e tarifanan di 25% cu President Mericano Trump ta menasando pa medio di aumenta cooperacion den e lucha contra fluho ilegal di droga y migracion.

Sarandos a bisa cu e inversion di Netflix lo "yuda e industria audiovisual crece, creando trabao y oportunidad den henter e pais."

"Presidente Sheinbaum, na Netflix no s ta comparti bo vision pa un Mexico yen di prosperidad y crecemento cu oportunidadnan, y nos kier forma parti di e historia aki tambe," el a expresa. Sheinbaum a duna bon bini na e inversion, bisando cu "Mexico ta asina great cu nan a dicidi di inverti aki," el a comenta.

Chauffeur di pick-up a dal tras di auto di polis di bario y mand'e otro banda

Diahuebs atardi a drenta informe di un accidente cu hende herida na rotonde Pos Chikito, mesora a dirigi tanto polis como ambulans na e sitio.

Na yegada di e patruya a bin compronde cu aki ta trata di un accidente unda cu e chauffeur di un pick-up a bini cu velocidad halto y dal e auto di polis push'e un bon pida te mand'e otro banda di caminda. Debi na e fuerte impacto e 2 agentenan den e auto a resulta herida. Na yegada di e ambulans nan a atende ambos herido na e sitio mes. Takelwagen mester a bay hiba e auto di polis pa garage.

Blade di "grinding machine" a los bula bay corta ader principal di pia di homber di edad

Diahuebs atardi a drenta informe di un sucedido unda cu tin un persona seriamente herida na Sabanilla Abao, mesora a dirigi ambulans cu urgencia na e sitio.

Na yegada di e ambulans a bin compronde cu e blade di e "grinding machine" a bula los y a corta un ader principal na e pia di un homber di edad. Nan a pone paña riba e herida pero esaki tabata sigui sangra, mesora e personal medico a wanta e sangramento y a transporta e victima pa hospital cu urgencia.

Chauffeur bao influencia a dal parti di cura di cas benta esaki abao

Diahuebs anochi laat a drenta informe di un accidente na Gasparito, mesora a dirigi un patruya na e sitio.

Na yegada e patruya a compronde cu aki ta trata di un chauffeur bao influencia cu a dal un parti di e cura di e cas benta abao pero e chauffeur ni e auto no tabata eynan mas. E doño di e cas manera el a tende e zonido sali pafo y a logra wak e chauffeur y e auto, y a coy e number di auto duna polis mientras e chauffeur mes a bandona e sitio. Awor polis lo pasa na cas of trabao di e chauffeur pa atende cune.

BONDIA ARUBA

Accidente auto a pasa ranca spiel di auto para banda di A.I.B.

Diaranson anochi a drenta informe di un accidente hit & run banda di A.I.B. Bank, mesora a dirigi un patruya na e sitio.

Na yegada di e patruya a bin compronde cu aki ta trata di un accidente hit & run unda un auto a pasa dal e spiel di un auto kibra y a sigui core bay. Polis a tuma e keho aki y a keda di bay revisa e camaranan di e vecindario pa asina logra captura e chauffeur cu a sigui core bay.

Resultado Sorteo
Februari 21

Cadena Alexander Lottery ta presenta resultado di weganan di suerte

DIARIO	KORSOU	SUPER4	FLAMINGO
0031	5865	9282	1312
2965	6352	SUPER5	5221
6623	0644	-	5929

MERDIA	ANOCHI
CATOCHI Sorteo # 4544	CATOCHI Sorteo # 8480
3393	4701
6994	0374
7043	5305
MULTI-X FP	MULTI-X FP
BIG 4 Sorteo # 4544	BIG 4 Sorteo # 7524
0848	7899
MULTI-X X5	MULTI-X FP
1OFF Sorteo # 2600	1OFF Sorteo # 2229
0567	1700
ZODIAC Sorteo # 4544	ZODIAC Sorteo # 6283
4714	3971
Cancer	Piscis
LUCKY 3 Sorteo # 1418	LUCKY 3 Sorteo # 1213
958	502
MULTI-X FP	MULTI-X X2

LOTTO 5

Sorteo #		Joker	Letter
0	x Jackpot	Proximo Jackpot	
0	x Match 4+	130.000,-	
0	x Match 4		
0	x Afl. 12,00		

LOTTO DI DIA 06-19-21-23-25

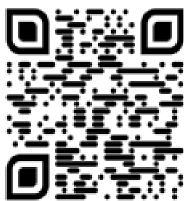
Sorteo # 6750		Proximo Jackpot
0	x Jackpot	52.000,-
8	x Match 4	
284	x Afl 8,00	

MINI MEGA 14-25-26-30

Sorteo # 1743		Mega Ball 03
0	x Jackpot	Proximo Jackpot
1	x match 4	2.450.000,-
33	x Afl. 500,00	
569	x Afl 50.00	
855	x Afl.15,00	

MINI MEGA MEGA PLUS **Afl. 3.750.000,-**

WEGA DI NUMBER KORSOU
Sorteo #

Chauffeur bao influencia a dal parti di cura di cas benta esaki abao

Diahuebs anochi laat a drenta informe di un accidente na Gasparito, mesora a dirigi un patruya na e sitio.

Na yegada e patruya a compronde cu aki ta trata di un chauffeur bao influencia cu a dal un parti di e cura di e cas benta abao pero e chauffeur ni e auto no tabata eynan mas. E doño di e cas manera el a tende e zonido sali pafo y a logra wak e chauffeur y e auto, y a coy e number di auto duna polis mientras e chauffeur mes a bandona e sitio. Awor polis lo pasa na cas of trabao di e chauffeur pa atende cune.

Chauffeur no a regula su velocidad ni a mantene distancia y a bay dal tras di e auto su dilanti!

Diahuebs atardi a drenta informe di un accidente na e crusada Caya ing. Roland H. Lacle cu Van Leeuwenhoekstraat, mesora a dirigi un patruya na e sitio.

Na yegada di e patruya a bin compronde cu aki ta trata di un accidente unda un chauffeur no a regula su velocidad ni distancia y a bay dal tras di e auto su dilanti. Afortunadamente ningun hende a resulta herida.

Hyundai Accent saliendo for di cura a dal Hyundai i10 mand'e dal cura di un cas

Diahuebs mainta a drenta informe di un accidente riba caminda di Tanki Leendert, mesora a dirigi un patruya na e sitio.

Na yegada di e patruya a bin compronde cu aki ta trata di un accidente unda un Hyundai Accent saliendo for di cura no a duna preferencia na e Hyundai i10 cu tabata bayendo pabao y a dal esaki bah'e for di caminda mand'e dal riba un cura di e cas. Afortunadamente ningun hende a resulta herida.

Cas Di Cultura
Vondellaan 2 Aruba
297-582-1010
F A D A
Campanastraat 5 Aruba
297-583-2999
297-583-9610
F A V I
Primavera 233 Aruba
297-582-5051
297-582-5222

F E P O
Engelandstraat 15 Aruba
297-583-1016
297-583-6607

Fundacion Contra Violencia Relacional
Tel: 583-5400

Fundacion Autismo Aruba
Irenestraat 21 Aruba
297-588-1179

Fundacion Pa Nos Muchanan
Cumana 2 Aruba
297-583-4247

Fundacion Tel Pa Hubentud
Wilhelminastraat 19 Aruba
297-588-6138
Koningin Wilhelmina Fonds
Spinozastraat 9 Aruba
297-582-0412

Mary Joan Foundation
Sabana Blanco 8 Aruba
297-588-9999
Rode Kruis Aruba
Pedro Gallegostraat 14
Tel.297-582-2219
Fax 588-3376

Famia Planea (SBVO)
Avenida Milio J Croes 17 B Aruba
297-588-9591
www.famiaplanea.org
famiaplanea@hotmail.com

Stichting Fundacion Guia Mi
George Madurostraat 34
297-582-0088

Y M C A
Calbasstraat 1 Aruba
297-582-3072

AL-ANON group
Sabana Liber #8, Noord
(close to the hotels)
Tel: 736-2952 or
593-7081

Dokter na warda

Oranjestad	San Nicolas
Hospital	Imsan
7:00 pm / 10:00 pm	24 ora

Botica na warda

Oranjestad:	San Nicolas:
Paradera:	Centro Medico:
Tel. 588 6638	Tel. 584 5794
EMERGENCIA	911

POLIS	
Oranjestad	100
San Nicolas	104
Santa Cruz	105
Noord	107
Tip Line	11141
Brandweer	115
Ambulance	911
Hospital	527-4000
Imsan	524-8833
Warda Costa	913
Seguridad Nacional	11911
Cruz Cora	582-2219

BOTICA	
Aloe	584-4606
4 Centro Medico	584-5794
Central	585-1965
Dakota	588-7364
Del Pueblo	582-1253
Eagle	587-9011
Kibrahacha	583-4908
Maria	585-8145
Di Servicio Noord	586-4606
Oduber	582-1780
Paradera	588-6638
San Lucas	584-5119
San Nicolas	584-5712
Santa Anna	586-8181
Santa Cruz	585-8028
Sero Preto	584-4833
Trupial	583-8560

UTILIDAD	
Setar	117
Web	525-4600
Elmar	523-7147

FUNERARIA	
Aurora	588-6699
Royal Funeral H.	586-4444
Ad Patres	584-2299
Olive Tree	584-8888

Servicio di Taxi

Aruba Transfer Tour & Taxi C.A.
Tel: 582 2116 /582 2010

Taxi Adres Services (24h)
Tel. 587 5900

A1 Taxi Services Aruba
Tel: 587-8850
Tel: 280-2828
Whatsapp: 592-7024

Chef femenino ta condena sexismo den cushinanan Britanico

(AFP) - Decenas di chef femenino ta condena sexismo den cushina di restaurantnan Britanico, bisando den un carta habri cu e industria tin mester di mas hende muhe den rolnan top.

Alrededor di 70 hende muhe a firma e carta cual a keda publica pa prome biaha riba diaranson den respuesta na un entrevista cu Jason Atherton den cual e chef di grado Michelin a bisa cu e "no a mira" sexismo den cushinanan Britanico.

E chefnan femenino a bisa cu e industria di restaurant tin "fayo sistematico" y a critica un "representacion lamentabel di hende muhe" na e premionan di Michelin Guide UK cu a presenta anteriormente e luna aki.

"Sexismo semper a ta y ta keda un problema presente den nos industria, formando e cultura di nos cushinanan den maneranan cu ta debilita e potencial y contribucion di miles di muhe talentoso," e carta a bisa.

"Nos mester pa boso sa cu nos ta cansa. Agota pa un industria cu tin asina hopi fayo sistematico cu nos ta lucha pa mira nos mes den esaki."

E chefnan a enfatisa "comentarionan y comportamento" inapropia ademas di "oportunidadnan pa avansa cu no ta igual," notando cu "durante e ultimo 4 aña solamente dos hende muhe a ser elogia cu Michelin Star" na Reino Uni.

Alrededor di un cuarta parti di e pais su 203,700 chef ta hende muhe, segun e ultimo cifranan di Office for National Statistics.

Esnan cu a firma e carta, cual ta inclui chef Sally Abe di Londres su The Pem y Helen Graham, ex chef ehecutivo di Babala, a enfatisa cu ta importante pa atende un falta di diversidad den e industria, bisando cu "e unico manera pa haci esaki ta pa medio di rectifica e falta di hende muhe y persona di color scur den rolnan di liderazgo."

"E industria ta ignorando e comportamento cu ta asina endemico cu e no ta reconoci como sexismo, y e ta keda sin evalua," Graham a conta.

Michelin Guide a bisa AFP den un declaracion cu e ta condena tur acto di violencia y acoso. Pero tambe a admiti cu "stereotiponan di genero ta core profundo" den e industria, cual ta "desafortunadamente refleha" den nan seleccionnan. "Un chef su genero nunca tabata y nunca lo ta un criterio pa nos seleccionnan," el a comenta, agregando cu Michelin ta "consciente di su responsabilidad" di promove diversidad.

Pronostico di tempo

Tempo:
Awe nochi: parcialmente nubia y generalmente seco
Den marduga y mañan: parcialmente nubia cu un Awasero breve

Temperatura maximo 31 grado Celsius
Temperatura minimo 26 grado Celsius
Indice di calor (heat index) den y rond di oranan di merdia: 32 pa 36 grado Celsius
Uv index: 10

Bahada di solo : 6:47pm
Subida di solo : 6:59am

Biento:
Modera te basta fuerte for di direccion generalmente oost; Forsa 4 te 5 (20 te 39km/ora, 11 te 21 nudo)
Durante di dia fuerte te posiblemente duro den rafaga; Forsa 6 te 7 (40 te 61km/ora, 22 te 33 nudo)

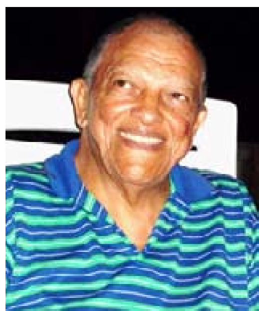
Situacion general di tempo:
No spera cambionan grandi den e tipo di weer cu tin actualmente. E nivelnan mas abao di atmosfera ta relativamente seco y esaki lo stroba desaroyo di e nubianan cu por produci awasero. Pa e motibo aki no ta spera yobida di importancia.

Condicionnan maritimo/ estado di lama:
Na partinan protege di costa: keto, rond di 1 pia.
Na partinan zuid: trankil 1 pa 3 pia.
Na partinan oost te noordwest di costa: Generalmente modera cu olanan alrededor di 4 pa 6 pia.

Aurora Royal Pray Funeral Home & Crematory

Behind each tear of grief, hides a smile of memories. Thank you for the beautiful memories we've shared with you.

Cu inmenso dolor na nos curazon, pero gradicido pa tur locual ela nifica pa nos, nos ta anuncia fayecimiento di nos querido Pareha, Tata, Tio, Abuelo y Bon amigo:

Sr. Enrique Alfonso Jacopucci

17 januari 1938 - 17 februari 2025

Na nomber di su **pareha**:
Sra. Elena Duran-Bustos

Su yiunan:
Sandra y George Appiah-Jacopucci
Diana Jacopucci

Su nietonan stima:
Noëla y Nathan
Ethan (Chacho), Elena (Nenalina), Cynthia (Minina) y Joshua (Joshi joshi)

Su rumannan: †Carmen Atencio de Escudero
Cidia Jacopucci
†Luisa Kusmus
†Eneida Jacopucci
Na Colombia: Daisy Padilla Medina
†José Prudencio Padilla
Dilsey Padilla de Agudelo
Carlos Eliseo Padilla Medina
Eligia Padilla Medina
†Reinaldo José Rosado Padilla
José Gabriel Rosado Padilla
Gabriel José Rosado Padilla

Su sobrinanan stima na Aruba:
Magaly Hunt-Kusmus y Madel Jim
Su otro sobrinonan stima na: Curacao, Colombia, Merca, Hulanda y Australia.

Mama di su yiunan:
Amparo Echavarría y Gerardo Ortega

Yiunan di su pareha:
†Juan Manuel Suarez, Camilo Hernandez, Nicolas Hernandez

Su amigonan di "Schaakvereniging Aruba" (SVA): Chelo Pesqueira y Octavio Croes
Su amigonan di semper: Eddie y Margot Thodé

Demas famia na Aruba, Curacao, Colombia, Merca, Hulanda y Australia.

Un **danki special** na specialistanan Dr. Caceres, Dr. Jreige, Dr. Franca, Dr. De Jong y enfermeronan di piso B3 na hospital pa e bon cuido y dedicashon pa cu nos ser stima.

Nos disculpa pero después di entiero no ta ricibi bishita di condolencia na cas.

Acto di despedida lo tuma lugar Diaranson 26 di februari 2025 na Aurora Funeral Home di 2or pa 4or di atardi. **Cremashon** lo tuma lugar den seno familiar.

Aurora Royal Pray Funeral Home & Crematory

Mi ta bai Feliz y agradecido pa e tempo largo cu Señor a regala mi. Pa tur e amor cu mi a ricibi y cu mi a duna. Señor ta bon y husto. E la mira cu mi tabata agota y e la tuma mi den su brasa pa mi por sosega.

Cu inmenso tristeza pero conforme cu boluntad di Dios, nos ta anuncia fayecimento cristianamente di:

Sr. Juan Antonio Arcaya

Mihor conoci como "Juancho"
***20-10-1941 - †13-02-2025**

Na nomber di su:
Esposa: Swinda Arcaya-Kock

Yuinan:
Gregory Arcaya
Rachella Arcaya y Anthony Cannegieter
Kenrick y Jahaira Arcaya-Rasmijn
Kaydee y Shawnee Paesch-Arcaya
Ryan Bregita y Ramzina Croes

Nietonan: Zvaviazka (Zavi) Maduro, Miljuaen (Milly) Lopez-Penha, Alexon Simmons, Alexei simmons, Amanda Alders, Jennyree Boekhoudt-Arcaya, Kareina Arcaya, Jeanrick Arcaya, Kayshawn Paesch, Khaylen Paesch, Kaysienne Paesch y Zi-Anne Loefstok.

Bisnietonan: Dason, Arqion, Keandra, Jenëdy y Eldrick

Rumannan:
Petra Ramona y Ciro Robert-Arcaya
Francisco Arcaya
Enrique y Nelida Arcaya-Coquis
Orlando Arcaya y Bertha Geerman
Mireya y Ciro Ras-Arcaya

Suegra: Sra.Vda. Dionisia Kock-Dijkhoff

Sua- y Cuñanan:
Marjorie y Tinchi Vrolijk y famia
Charmila Nadall-Kock y famia
Maikel y Lourdes Kock Feliciano y famia
Griselda Vrolijk-Kock y famia
Hashmin Kock-Maduro y famia

Omo y tanta, Sobrina- y Sobrinonan, Sobre-subrina- y Sobre-subrinonan, Prima- y Primonan, Ihanan, Su ex-coleganan di Radisson Hotel, su ex-coleganan di Softball y Bolas Criollas.

Demas famia: Arcaya, Kock, Dijkhoff, Paesch, Cannegieter, Maduro, Lopez-Penha, Simmons, Rasmijn, Croes, Boekhoudt, Alders, Bregita, Loefstok, Dirksz, de Abreu, Jansen, Blanco, Ras, Robert, Vrolijk, Feliciano, Coquis, Geerman, Lopez, Lugo, Koolman, Henriquez, Toppenberg, Orman, Villa, Ocando, Pas, Guanipa, Nadall, Diaz, Gonzalez, Valdez.

Demas famia nan na Aruba y Venezuela

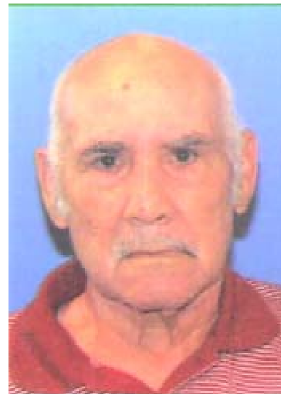
Ta invita demas famianan, amigonan, bisiñanan y conocirnan pa e **acto di despedida** cu lo tuma lugar Diasabra, 22 di Februari 2025 di 9or pa 11or am na Aurora Funeral Home despues lo sigui pa Santana Catolico na Paradera.

Nos ta lamenta cu despues di entierro nos no lo ricibi bishita di condolencia na cas y nos ta pidi

Disculpa si den nos tristeza nos por a lubida un of mas famia of amistad.

Aurora Royal Pray Funeral Home & Crematory

***Señor ta mi wardado, lo mi no tin falta di nada.
E ta ponemi drumi den luganan di yerba berde;
E ta hiba mi canto di awanan keto.
E ta restora mi alma;
E ta guiami den e camindanan di justicia,pa motibo di Su nomber.
Maske mi cana den e vaye di sombra di morto, mi no tin miedo di maldad, pasobra Abo ta cu mi.
Bo bara y Bo garoti ta consolami.
Salmo 23 :1-4***

Cu dolor na nos curazon pero conforme cu boluntad di Dios, nos ta participa fayecimento di:

Sr. Elio Rafael Rodriguez

Cariñosamente yama "Tatai of Japi"
*22 november 1933 - †16 februari 2025

Mayornan:
†Juan Antonio Rodriguez
†Julia Ramona Rodriguez-Rosa

Esposa: †Aura Raquel Rodriguez-Tromp

Yiunan:
Esmeralda van den Berg-Rodriguez y Wouter van den Berg
Danilo y Gizet Rodriguez
Humphrey Rodriguez
Jeanila Rodriguez y Lucienne Marten
Rodney Rodriguez y Esposa

Nieto y Nietanan:
Steven Elio van den Berg
Gisdanya Salamatin-Rodriguez y Jade Salamatin
Jeaney Rodriguez y Camiel Wits,
Gisdan Rodriguez y Lisette Rodriguez-Helder
Sharina Rodriguez
Noah Rodriguez & Ailen Lovera Rojas
Roxanne Rodriguez
Kyandra Rodriguez
Guido Rodriguez

Bisanieto y bisanietanan: Sebastian Rodriguez, Jadan Salamatin, Giamaylla Rodriguez, Djamilio van den Berg, Jadah Salamatin, Sean van den Berg, Shannaya Rodriguez, Shanella Rodriguez, Jaylah Salamatin, Aaliyah Rodriguez, Luna Wits, Máximo Rodriguez

Rumanan:
Juan del Valle y †Aura Rodriguez-Leest
†Jorge y Anna Rodriguez-Hypolite
Eulogio Rufino y Jinita "Nereida" Rodriguez-Morillo
Israel y Maria Rodriguez-Maduro
Albertina Rodriguez
Elvia y Edwin "Papito" Comenencia-Rodriguez

Sobrino y sobrinanan, primo y primanan, ihanan, bisiñanan, amigo y amiganan.
Ex coleganan di AMC Unicon.
Un danki special na Cas Cristelle pa e atencion y cuido.
Un danki special na Bisiñanan pa e atencion.

Demas famia: Rodriguez, Tromp, Rosa, Van den Berg, Marten, Leest, Hypolite, Morillo, Maduro, Comenencia, Salamatin, Helder, Wits, Rojas, Odor, Gibbs, Schwengle, Espacia, Kraan, Blankenstein, Amedee, Boekhoudt, Perez, Thode, Vd Logt, Schmidt, Pfoster, Everts,Taekema, Kock, Geerman, Grant, Reyes, Raven, Franken, Lourens, Bargues, Chandler, Gumbs, Krozendijk, Famia na Hulanda y Merca

Ta invita pa **acto di despedida** cual lo tuma luga na Aurora Funeral Home. Fecha: dialuna 24 di februari 2025 Orario: 2:00-4:00 pm. Cremacion lo tuma luga despues den seno familiar.

Nos disculpa pero despues di despedida nos no por ricibi bishita di condolencia na cas.

Aurora Royal Pray Funeral Home & Crematory

Lagrima y flornan por seca, su recuerdonan y tur loke el a haci y significa pa nos, lo keda graba pa semper den nos mente y curason.
"Cerca Dios mi alma ta na paz, ta di DJ'E mi salbacion ta bin"
Salmo 62:1

Cu dolor na nos curason, nos ta participa fayecimento di nos ser stima:

Justo Pastor Duran Suarez
*09-09-1960 - †15-02-2025

Na nomber di su:
Casa: Maria Cecilia Carrillo de Duran

Yiunan:
Jusmary Duran
Josmar Duran

Nietonan:
Flavia, Juan David y Mariana
Mama: Debora Suarez
Papa: † Jose Pastor Duran

Rumannan:
Alvaro Digna, †Rosmira, Ivan y Maria Eugenia, Elvira y Virginia.
Sobrino(a)nan: Aquiles, Mery, Diana, Yendy, Dayana, Edwar, Hector, Diego, Hecmar, Whitney, Kamila, Marviane, Alvaro.

Sua y cuñanan:
Pedro, Pablo, Fredy, Rosa, Eloisa, Yoli, Ana, †Hector, Ava

Amigonan:
Rafael Matute, Josefina, Gabriel, Richard, Moreta, Henry, Yessenia, Ivan, Fernando, Fruteria Virgilio

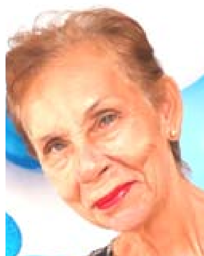
Demas famia: Duran Suarez, Carrillo Padilla, Caceres Suarez, Carrero Hurtado, Matute Pulgar, Caceres Avendaño, Boscan Torrealba

Ta invita pa **acto di dedpedida y condolencia** cual lo tuma lugar na Aurora Funeral Home diaranson 26 di februari 2025 di 7or pa 9or di anochi. **Cremacion** lo tuma lugar den seno familiar.

Nos disculpa si den nos tristesa nos por a lubida algun famia of conocir.

Aurora Royal Pray Funeral Home & Crematory

"Dios ta amor... y amor ta Dios,maske mi no ta na e mundo aki, tur dia lo mi ta banda di boso Curazon, mi por stens di loke Señor ta hasi"
Salmo 33

Cu dolor na nos curason, nos ta participa fayecimento di:

Francisca Reineta Croes
Cariñosamente yama "Stella of Jaja"
***20-09-1950 - †19-02-2025**

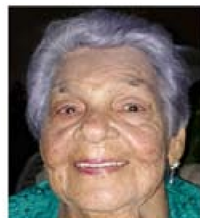
Acto di entiero lo wordo anuncia despues

Aurora Royal Pray Funeral Home & Crematory

"Dios ta amor... y amor ta Dios, maske mi no ta na e mundo aki, tur dia lo mi ta banda di boso Curazon, mi por stens di loke Señor ta hasi"
Salmo 33

Cu dolor na nos curason, nos ta anuncia fayecimento di nos mama, wela, bisawela, ruman, prima y amiganan:

Maria Luisa Werleman
"Viuda di Leonardo (Nai) Werleman
Carinosamente yama : "Luisa, Mama, tanta Luisa, Mama Lisha"
***22 november 1928 – †20 februari 2025**

Na nomber di su **yuinan**:
Ika Werleman y famia
Anna y Bernardo Lee- Werleman y famia,
Buchi y Isabel Werleman -Munoz y famia,
Dolores y Luis Machad-Werleman y famia,
Rochi y Sita Werlema- Kransen y famia,
Leo y Lydia Werleman- Lampe y famia,
Enrita y Ingolf Schäedlich-Werleman y famia,

Rumannan:
Keta y Katey Werleman Croes
Roly y Rosly Werleman Croes
Chida Croes Werleman

Nietonan:
Michel Lopez, Ikel Lopez, Marcel Lopez, Gerald Croes, Thayanne Lee, Sue – Ann Lee, Andre Werleman, Anne Mary Spataro, Osmar Bakmeyer, Luely Ras, Alejandra Machado, Christian Poppy Machado, Gaby Machado, Nico Machado, Lauranne Kelly, Ryan Werleman, Rachel Añez, Kristrella Werleman, Kristessa Werleman, Randall Oduber, Jeremy Oduber, Melany Oduber y bisanietonan.

Su ayudantenan:
Roselen Viloria, Rosa Croes
Dr. di cas Kenneth Croes

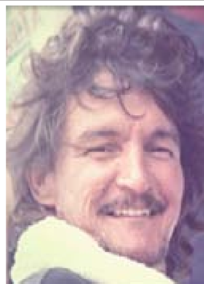
Demas primo y primanan, subrino y subrinanan, bisinja, amistadnan
Famianan:
Werleman, Lopez, Lee, Machado, Kransen, Lampe, Schäedlich, Croes, Spataro, Bakmeyer, Ras, Kelly, Añez, Oduber.

Ta invita pa **acto di entiero** cual lo tuma lugar na Misa Inmaculada Concepcion na Sta Cruz diamars 25 di februari 2025 di 9or pa 11or di mainta. Despues lo sali pa Santana Sta Maria na Sta Cruz.
Disculpa nos pero despues di entiero nos no por ricibi bishita di condolencia na cas.

En bez di flor lo prefera un donacion na Centro Kibrahacha. Lo tin un box disponibel

Aurora Royal Pray Funeral Home & Crematory

"Señor ta mi wardador, mi'n tin falta di nada
Den cunucu di yerba berde e ta ponemi sosega.
E ta hibami na awa trankil,
Pa mi bolbe haña forsa".
Salmo: 23

Nos ta anuncia fayecimento di:

Roland Narcisio Kock
Mihor conoci como: "Chicho"
02-09-1952 - †18-02-2025

Acto di entiero lo wordo anuncia despues.

Aurora Royal Pray Funeral Home & Crematory

Ora boso ta tristo y ta hayando mi falta, busca otro y corda riba e Amor cu mi a comparti cu boso. Haya mi falta, pero lagami bai.

Cu inmenso dolor na nos curason, pero conforme cu boluntad di Dios nos ta anuncia fayecimento di nos Mama, Wela, Ruman y Tanta:

Shirley Rose de Cuba-Canhigh
***10-01-1949 - †18-02-2025**

Na nomber di su:
Esposo: †Demetrio (Shome) de Cuba
Yiu: Michel de Cuba y esposa Charlotte de Cuba-Maduro
Nieto: Chamyl de Cuba y Ava Rooijakkers
Nieta: Michaline (Micha) de Cuba y Gregory de la Cruz

Rumanan:
†Alfreda y †Jack Maderbocus y famia na Inglatera
†Keith y †Sheila Canhigh y famia na Curacao
Betty y †Frank Wolf y famia na Hulanda
†Cecily
Mable y †Jan Bollebakker y famia na Hulanda
Elaine y Ruben Giel y famia

Ruman di criansa: Dennis y Marcela Canhigh y famia

Sobrino(a)nan:
Bibi y famia na Inglatera, Soraya y famia na Inglatera, David y famia na Curacao, Valerie y famia na Curacao, Lisa y famia na Curacao, Sharon na Curacao, Suzanne y famia na Hulanda, Jorina na Hulanda, Marcus y famia na Hulanda, Eduard y famia na Hulanda, Dhyani y famia, Clifford y famia na Canada, Albert y famia, Edward

Cuñanan y Swanan:
Vdo. Alberto "Boei" de Cuba y famia
Filomena "Mena" Geerman-de Cuba y famia na Hulanda
Juan de Cuba y famia
†Tida Henriquez y famia
† Eve Croes y famia
† Maria Franken y famia
† Jossy de Cuba y famia
† Dionisia Maduro y famia
† Ignacio de Cuba y famia
† Lucia de Cuba y famia

Con suegro: Alfred "Freddy" Maduro y famia

Famia serca: Marlon y Angelique Maduro y famia

Su Ayudante: Yris Perez-Ventura y famia

Tur su Sobrino y Sobrinanan, Primo y Primanan, su Ihanan, Bisiñanan y Amigonan.

Demas Famianan: de Cuba, Canhigh, Maduro, Giel, Bollebakker, Wolf, Croes, Koolman, Henriquez, Franken, Geerman, Krozendijk, Rasmijn, Rollock, Tjon Sie Fat, Boekhoudt, Thijsen, Gil, de Lange, Vlaun, Wever, Schwengle, Oduber, Wanga, Perez, Kransen, Dania, Kelly, Maderbocus, Hayward, Rooijakkers, Evertsz, van der Zwaan, Dreischor, Lacle, Tromp, Moore, Castillo, Calvo, Rodriquez, Niffikeer, Madhosignh, Maharajah, Pellicer, Muller, Caster, Tong, de la Cruz, Marin, Bislip,Vrolijk, Jarzagaray,,

Nos ta pidi nos disculpa si den nos tristeza nos por a lubida un of mas famia.

Entiero lo tuma lugar dialuna 24 di Februari di 9 am - 11 am na misa Sagrado Curason na Savaneta despues lo hiba nos defunto stima na su ultimo lugar di sosiego na Santana Central Sabana Basora.

Oportunidad pa condolencia: Diabierna 21 Februari di 7 pm - 9 pm na Aurora Funeral Home.

Ta duel nos cu nos no por ricibi bishita di condolencia na cas

Aurora Royal Pray Funeral Home & Crematory

It is with deep sorrow that we announce the sudden passing of:

Mrs. Natasha Andrea Ashley-Williams
Also known as "Tasha"
Sunrise: June 10, 1978
Sunset: February 14, 2025

On behalf of her family:
Mother: Antonia Alberta Willems-Bryson

Father: †Mauricio E. Willems

Husband: Corey Ashley

Children: Keyana Willems
Keayshawn Willems
Aurorra Ashley
Grandchild: Shameer King

Sister: Nadia Cremony-Willems

Brother: Maurits Willems
Anthony Willems

Great Aunt: Sylvia Rombley

Uncles: Rudolfo Richardson
Roberto Bryson
Antonio Rombley

Nieces: Nalliyah Willems
Tishayna Willems
Gina Willems

Nephews: Jeremiah Godett
Jaydon Willems

Special Cousin: Raiza Rogers
Other cousins: too numerous to mention

Close friends: Taneisha, Janice, Lisa, Sandy and Lukcasjo.

Related to Willems, Rombley, Myers, Bryson, Spanner, Rogers, Richardson, Rooyer, Kock, Maduro and Fraser.

The Funeral Service for the late Mrs. Natasha A. Ashley-Willems will take place on **Tuesday February 25, 2025 at the San Nicolas Seventhday Adventist Church located at Dr. Schaepmanstraat 3.**

The viewing of the body will be from 1-2 and the celebration of life service will be from 2-4pm.

Evening of condolences will be on **Monday February 24, 2025 from 7-9 pm at the Pray Funeral Home in San Nicolas.**

Our apologies if we may have forgotten anyone in our grief.

We regret to inform that we will not be able to accept any condolences after the funeral.

Aurora Royal Pray Funeral Home & Crematory

"Señor ta mi wardador, mi'n tin falta di nada. Den cunucu di yerba berde e ta ponemi sosega. E ta hibami na awa trankil, pa mi bolbe haña forsa". Salmo: 23

Cu inmenso tristesa na nos curason pero conforme cu Dios su boluntad, nos ta participa fayecimento na Hulanda di:

Norman Rogelio Delle
Mihor conoci como "Solo"
*17-05-1977 Aruba - †15-11-2024 Hulanda

Na nomber di su:
Mama: Maria Farro
Tata: †Rogelio Delle

Rumannan:
†Enid Tromp-Delle y Esposo Jairo Tromp
Rodger Christiaana, esposa y famia

Sobrinonan stima:
Jairo Junior Tromp y famia
Jair Tromp y famia
Yair Christiaans
Daveny Christiaans
Damaris Christiaans
Eliandra Christiaans
Bethany Christiaans
Israela Christiaans

Welo y welanan:
† Sr. Theodoor y † Catharina Farro-Tromp
† Sr. Raymundo Delle y † Bernadeta Delle-Barbolina

Tanta y Omonan y nan famia:
Ludwina Pak-Farro y famia
Stella Farro y famia (Hulanda)
Frida La Rosa-Farro y famia
Lita Farro
Robert Farro y Paulita
Doy Farro y Deta Rasmijn y famia
Irma y Franklin Eckmeyer-Farro y famia
Tico Farro y Corry y famia (Hulanda)
Nilca y Tico Tromp-Tromp y famia
Anton Kock y famia
Brigida y Lucien Larmonie-Delle
Omaida Delle y you
Richard y Lourdes Delle-Tromp
Raymundo y Helga Delle-Faneyte
Mildred y Siegfried Apostel-Delle
Nilva Delle
Mercedes y Rudy Maduro-Delle
Arnolda y Roy Donato
Magriet Delle
Gisella Delle y Ludo Put
Harold Delle
Eugenie Delle y Elton Petronillia

Tur su primo y primanan na Aruba, Corsow y Hulanda.

Padrino y Madrina:
Frida La Rosa
†Hubert Tromp
Franklin Eckmeyer

Demas famia: Delle, Farro, Tromp, Pak, La Rosa, Christiaans, Rasmijn, Eckmeyer, Baarh, Kock, Figaroa, Faro, Leest, Ridderstaat, Quandus, Carrasquero, Geerman, Boekhoudt, Wolff, Cathalina, Gomez, Dreischor, Esser, Lesire, Gomez, Faneyte, Apostel, Maduro, Donato, Put y Petronillia.

Ta invita pa asisti na **acto di despedida** y **condolencia** cual lo tuma lugar na Aurora Funeral Home dialuna 24 di februari 2025 di 7'or pa 9'or di anochi.

Nos disculpa si den nos tristesa nos por a lubida cualkier famia of conocir

Aurora Royal Pray Funeral Home & Crematory

The Lord is my shepherd; I shall not want. He makes me lie down in green pastures. He leads me beside still waters. He restores my soul. He leads me in paths of righteousness for his name's sake. Psalm 23: 1-3

We announce the passing of

Simon Rudolf Wilson
***17-01-1954 - †16-02-2025**

Left to mourn are his:
Wife: Bozena Wilson-Machinova

Children:
William (Billy) Wilson
Gilbert Conrad Wilson
Eugene Riginold Wilson & Nhu Wilson-Vo
Simone Bozena Bains-Wilson & Travis Bains
Ivonne Cecilia Zimmerman-Wilson and Brian Zimmerman
Cassidy Ann Vitek-Wilson & Martin Vitek

Grandchildren:
Aiden Carlton Bains, Alicia Bozena Jane Bains, Lexington Piatt Wilson, Ellie Komsri & Maia Emry Wilson

Siblings:
Esline E. Wilson & fam.
Agnes & fam.
Antonio (Tony) Wilson & Ana L. Wilson-Chaves

Nieces & Nephew:
Ruben Hansen, Janine & fam, Pascal Hansen, Natasha Arends & fam., Justin Wilson, Zosia Frontczak, Antonio Frontczak, Luenda Alvarez & fam., Franklin Wilson & fam., Kenneth Wilson & fam, Peter Correa & Gloria Amparo Correa Zuluaga, Ricardo Wilson & fam., Carrol & fam, Dorian Wilson & fam, Dylan Wilson, Osvaldo Correa, Ezekiel Correa, Rachelle, Ruthlaine

Good friends:
Laurens D. Tromp, Julio Hernandez & other friends too many to mention

Neighbors:
Maria Burleson, Anna Pourier, Benita Helder

Related to families:
Wilson, Machnovi, Chaves, Alvarez, Correa, Bains, Zimmerman, Vitek, Hansen, Arends, Jacobs, Ridderstap, Walker, Ferrari, Monte, Bilioso, Frontczak, Gil, Bernabela, Tromp, Dikkens, Franken, Ras

We apologize if in our sadness we may have forgotten a family member or friend.

Opportunity for condolences:
Monday, February 24, 2025, from 7.00 pm to 9.00 pm at Royal Funeral Home.

The funeral will take place on Saturday, March 1, 2025, at Eastview Christian Church at 401 West Union Street Bloomington IL 61701, USA, From 12.00 pm – 3.00 pm

Aurora Royal Pray Funeral Home & Crematory

"Señor ta mi wardador, mi'n tin falta di nada Den cunucu di yerba berde e ta ponemi sosega. E ta hibami na awa trankil, Pa mi bolbe haña forsa". Salmo: 23

Nos ta anuncia fayecimento di:

Elisabeth Brete
***11-08-1939 - †14-02-2025**

Acto di entiero lo wordo anuncia despues.

Israel: Netanyahu ta duna orden na e ehercito pa aumenta ofensiva na West Bank despues di bombardeo di bus

(AFP)—Prome minister Israeli Benjamin Netanyahu a ordena e ehercito pa aumenta su operacion den e teritorio ocupa di West Bank ayera mientras el a duna un bishita na trupanan den e teritorio cu a atrae condenacion Palestino.

E bishita di Netanyahu na e campo di refugiado Tulkarem den e norte di e teritorio a bin despues cu bomnan cual segun oficialnan Israeli a parce similar na esnan usa pa militantenan den e West Bank a explota riba varios bus den centro Israel diahuebs.

E oficina di e prome minister a bisa cu el a ordena mas "actividad operacional" den e norte di West Bank den respuesta na e bombardeo.

Algun dia despues cu un alto-el-fuego a tuma efecto na Gaza dia 19 di januari, Israel a lansa un operacion militar grandi den norte di West Bank yama "Muraya di Hero", cual ta cubri varios campo di refugiado cerca di e ciudadnan di Jenin, Tulkarem y Tubas.

"Nos ta drentando teritorio di terorista, bombardiando cayanan completo cu teroristanan ta usa, y nan hogar. Nos ta eliminando terorista, comandantenan," Netanyahu a bisa. Al menos 51 Palestino, incluyendo siete mucha, y tres soldad Israeli a ser asesina desde e asalto a cuminsa, segun e Organisacion di Nacionnan Uni (ONU).

Ayera, un tiroteo for di trupanan Israeli a resulta den e morto di un mucha muher di 13 aña den e campo di refugiado, segun e ministerio di Salud Palestino. Tiroteo Israeli tambe a mata un mucha homber di 13 aña cerca di e ciudad sur di West Bank, Hebron, e ministerio a bisa.

Diahuebs, un Palestino a ser asesina ora un vehiculo arma a dal su auto net pafo di e campo di Tulkarem, segun gobernador provincial Abdallah Kamil a conta AFP. E ofensiva Israel a desplasa al menos 400,000 hende, segun e oficina di ONU pa Coordinacion di Asuntonan Humanitario.

E operacion awor ta e esun mas largo den West Bank desde e segundo rebeldia, den e añanan 2000. Netanyahu a bisa cu e ehercito ta haciendo "trabaonan hopi importante contra Hamas y e deseo di otro organisacion pa trece nos daño."

El a bisa cu Israel a intensifica su redadanan durante e ultimo añanan, bringando den camponan cu e ta bisa ta ocupa pa gruponan militante Palestino.

Solamente 1 den cada 6 ciudadano Hapones tin un paspoort

(AFP) - Solamente 1 den cada 6 ciudadano Hapones tin paspoort valido. Esaki segun data fresco cu a obtene recientemente, ora cu e cantidad di residente biahando pa exterior ta aumentando.

E averahe aki ta hopi mas abao cu e mita di Mericanonan cu un paspoort, un nivel cu a aumenta drasticamente for di e 5% den 1990/

Na e bisiña, Korea di Sur, e cifra aki ta cerca di 60% segun Seoul.

Desde december 2024, tabatin 21.6 miyon paspoort Hapones valido den circulacion, cual ta repreenta 17.5% di e poblacion en general, segun ministerio di Exterior a informa diahuebs. Prome cu e pandemia di Covid-19, alrededor di un kwart di e ciudadanonan Hapones tabatin un paspoort valido. E pais su documento di biahe ta empata cu Sur Korea su paspoort como e di dos mas fuerte den mundo tras di Singapur, segun e aña aki su Henley Passport Index.

Biahe for di Hapon a gradualmente sigui despues cu a kita e medidanan di cuarentena y a bolbe habri e fronteranan segun e ministerio, sinembargo e debilidad di e yen, cu a perde un tercer parti di su balor den e ultimo 5 aña, ta un factor cu ta stroba e biaheronan Hapones conhuntamente cu inflacion y un interes renoba pa biahe domestico segun e analistanan.

E data aki a bini mientras e nacion a duna bon bini na un fluho record di turista di otro paisnan, cu mas di 36 miyon bishita mira aña pasa y varios bayendo puntonan popular manera Kyoto. Biahe internacional di ciudadanonan Hapones a cuminsa aumenta drasticamente durante fin di 1980. Den 1990, mas di 10 miyon persona di Hapon a biaha exterior, un cifra cu a aumenta na 20 miyon prome cu e pandemia. E aña aki, alrededor di 14.1 miyon Hapones ta anticipa biaha den exterior, segun un agencia top di biahe Hapones JTB.

"Den añanan recien, e caida rapido di e yen a causa cu algun no ta biaha pa exterior, pero asina cu e mercado di e moneda calma, biahe pa exterior ta anticipa di bolbe crece," el a informa den su estudio, cual a ser publica den januari.

Potret di Jiji Press / AFP / Japan Out.

Ex consehero di Trump su saludo di 'ideologia Nazi' ta causa protesta for di e lider di partido Frances

(AFP)—Acusacionnan di un aparente saludo Nazi pa conservador Mericano controversial y aliado di Donald Trump, Steve Bannon, durante un convencion na Washington a causa cu un lider di banda derecha extremista Frances a retira for di e evento ayera.

Jordan Bardella, presidente di e partido anti-inmigracion Frances, National Rally (RN), a cancela un discurso na e Conservative Political Action Conference (CPAC) pa motibo di un "gesto referiendo na ideologia Nazi."

Bannon, un ex-consehero di e ex-presidente di Merca, Donald Trump, a hisa su brasa na un manera rigido cu su palma abou durante e conferencia diahuebs anochi, mientras cu e tabata pidi e publico pa "lucha, lucha, lucha."

Bannon a reacciona cu rabia riba e retiro di Bardella, yamando e politico Frances un "mucha, no un homber" y "no digno pa dirigi Francia," den un entrevista cu e revista Frances Le Point. El a insisti cu e gesto tabata un "saludo" cu e ta usa regularmente durante conferencianan.

E incidente a tuma lugar un luna despues cu Elon Musk, e homber mas rico di mundo y un aliado clave di Trump, tambe a haci un gesto cu a trece comparacionnan cu un saludo Nazi.

Musk a rechasa e critica e momento ey, skirbiendo riba su plataforma X: "Sinceramente, nan mester di truconan sushi miho. E atake di 'tur hende ta Hitler' ta hopi laaf."

Ideologia Nazi

Bardella no tabata presente ora Bannon — un di e organisadornan principal di e campaña presidencial di Trump na 2016 — a haci e gesto.

"Mi a ser invita... pa duna un discurso riba e relacionnan entre Merca y Francia, como tambe e dinamica electoral reciente di partidonan patriotico den Europa," Bardella a bisa den un declaracion.

"Ayera, mientras mi no tabata presente den e salon, un di e oradornan, pa provocacion, a permiti su mes haci un gesto referiendo na ideologia Nazi. Mi a tuma e decision inmediato pa cancela mi discurso cu tabata programa pa e atardi ey," el a bisa.

Un consehero di Bardella a confirma na AFP cu e tabata referi na Bannon. Bardella, 29 aña, a tuma over e liderato di NR for di Marine Le Pen na 2022, pero e dosnan a keda aliado cercano. NR a ser acusa den pasado di antisemitismo, y Le Pen a traha pa haci e partido mas aceptable.

E partido a gana un number record di asientonan di parlamento den un eleccion aña pasa, y ta spera cu Le Pen lo ta un oponente fuerte den e eleccion presidencial di 2027. Bannon a brinda sosten na partidonan nacionalista Europeo manera NR, pero tambe a keda involucra den controversianan regularmente.

El a pasa casi cuater luna den prison federal aña pasa pa desprecio di un investigacion di Congreso riba e atake di 2021 na e Capitol di Merca.

No digno pa dirigi

"E no ta digno," Bannon a bisa tocante Bardella. "Si el a cancela pa motibo di loke media principal a bisa di e discurso, e no a scucha e discurso. Si esey ta berdad, e no ta digno pa dirigi Francia. E ta un mucha, no un homber," Bannon a bisa den e entrevista publica pa Le Point.

Bannon a bisa cu el a haci "e mesun saludo exacto" durante un conferencia di e partido di Le Pen na Francia siete aña pasa. "Si e ta asina preocupa di dje y ta pishi su mes manera un mucha chikito, e no ta digno y nunca lo dirigi Francia."

E Anti-Defamation League, un grupo activista di Hudiunan, no a menciona e gesto di Bannon, pero a bisa den un publicacion cu Bannon tin un "historia largo y preocupante di rebiba antisemitismo y odio, menasa violencia, y duna poder na extremistanan."

Nan a agrega: "Nos no ta sorprendi, pero nos ta preocupa riba e normalisacion di e comportamento aki."

Suecia ta investiga daño di kabel den Lama Baltico, segun guarda costa

(AFP)—Fiscalnan Suecia ta investigando supuesto daño na un kabel bao awa den e Lama Baltico den e parti este di e isla di Gotland, segun e guarda costa di e pais a bisa ayera.

E declaracion a bin despues di un serie di incidente envolviendo daño na kabelnan y otro infrastructura den e Lama Baltico, en medio di tension aumentante entre e West y Rusia tocante e guera di Moscu den Ucrania.

Un vocero pa un guarda costa Sueco a bisa cu e autoridad di persecucion a habri un investigacion, den cual nan tabata asistiendo. "Bo tin un barco yama KBV 003 na cuminsa pa e este di Gotland. E ta den e zona economia Sueco y nos ta asistiendo cu e investigacion di sitio di crimen," Karin Cars a conta AFP.

Cars a bisa cu e no tin informacion tocante ki ora e daño a sucede, pero a bisa cu e guardia costa a cuminsa bay den direccion di e sitio e anochi prome. Prome minister Ulf Kristersson a bisa den un publicacion riba X cu e gobierno tabata monitoreando e situacion. "Nos ta tuma tur reportahe di posible daño na infrastructura den e Lama Baltico hopi serio. Manera mi a bisa prome, mester evalua nan den e contexto di e situacion di seguridad serio," Kristersson a bisa.

Tension a aumenta rond di e Lama Baltico desde e invasion di Rusia riba Ucrania den februari 2022. Un serie di bombardeo bao awa a kibra tubonan di e Nord Stream cu tabata suministra gas Ruso pa Europa den september 2022, e causa di cual ainda no a ser determina.

Den october 2023, un tubo bao awa entre Finlandia y Estonia a cera despues cu el a haya daño pa via di un anker di un barco di carga Chines. Dos kabel telecom den awanan Suecio a kibra dia 17 of 18 di november aña pasa. Y algun siman despues, dia 25 di december, e kabel di electricidad di Estlink 2 y cuatro kabel telecom conectando Finlandia y Estonia a haya daño.

Den januari, NATO a anuncia e lansamento di un mision di patruya riba e Lama Baltico, esta Baltic Sentry, pa sigura infrastructura critico bao awa.

ARUBA VANDAAG®

Zaterdag 22 februari 2025 www.bondia.com Email: noticia@bon dia.com Tel: 582-7800 Fax: 582-7044

RAft-wet definitief van tafel:

Premier kondigt intrekking door Rijksministerraad aan

Pagina 3

ImSan's Onmisbare Rol in de Arubaanse Gezondheidszorg

Pagina 4

KvK hoopt in 2025 terug te kunnen naar gratis digitale registertoegang

Pagina 2

KvK hoopt in 2025 terug te kunnen naar gratis digitale registertoegang

In maart vorig jaar kondigde de Kamer van Koophandel en Industrie van Aruba (KvK) aan dat de gratis toegang tot informatie uit het handelsregister zou worden beperkt en dat er een betalingssysteem werd ingevoerd voor digitale informatie. Deze aankondiging leidde tot vragen en zelfs ontevredenheid bij sommige partijen. KvK-directeur Martijn Balkestein geeft een update over de situatie en de mogelijkheid dat de gratis digitale toegang weer wordt hersteld.

Het onderwerp betaling voor toegang blijft een punt van kritiek binnen de samenleving. Tegelijkertijd maken banken, advocatenkantoren en zelfs overheidsdiensten die informatie nodig hebben inmiddels gebruik van het abonnementsysteem, dat toegang biedt tot het register.

Na bijna een jaar sinds de aankondiging nam onze redacteur contact op met de heer Balkestein voor een update. Volgens de KvK is men van mening dat gebruikers online gratis toegang tot het register zouden moeten hebben. Balkestein werd gevraagd of er aan dit doel wordt gewerkt, welke inspanningen er worden geleverd om dit te realiseren en of er al een datum bekend is waarop dit zou kunnen gebeuren.
In zijn reactie legt hij uit dat de KvK wettelijk verplicht is om alle economisch actieve bedrijven te registreren. Daarnaast moet de KvK toezicht houden en alle wijzigingen met betrekking tot bedrijven implementeren. Dit geldt ook voor de 1.874 stichtingen, alle verenigingen en sinds kort ook alle UBO's (uiteindelijk belanghebbenden).

Hij geeft aan dat de KvK geen overheidssubsidie ontvangt: "Helemaal niets. Dat betekent dat we alles moeten betalen uit de jaarlijkse bijdrage en de verkoop van uittreksels." Balkestein wijst erop dat de tarieven voor de jaarlijkse bijdrage en uittreksels sinds 2009 niet zijn gewijzigd, terwijl de inflatie sinds dat jaar met 21% is gestegen. Dit betekent dat de KvK veel hogere kosten heeft, maar de inkomsten niet kan verhogen zonder goedkeuring van de minister, die tot nu toe niets heeft goedgekeurd.

Hij legt uit dat het digitale systeem bedoeld is om het voor iedereen gemakkelijker te maken, maar dat dit niet wettelijk verplicht is. Verder kost het digitale systeem jaarlijks ongeveer 450.000 florin, inclusief opslag, beveiliging, onderhoud en updates. Zonder extra inkomsten zou de enige optie zijn om de digitale dienstverlening stop te zetten.

Om dat te voorkomen, vraagt de KvK een kleine vergoeding voor bepaalde gegevens. Dit is ook het geval bij de KvK's in Bonaire, Sint Maarten en Nederland, maar het verschil is dat de tarieven van de KvK Aruba lager zijn en sommige digitale informatie nog steeds gratis beschikbaar is. Daarnaast blijft inzage ter plaatse bij de KvK altijd kosteloos.

"Onze tarieven zijn lager dan die van andere KvK's, en het is belangrijk om te investeren in het digitale systeem om ervoor te zorgen dat de gegevens veilig blijven en goed beschermd zijn tegen cyberaanvallen," zegt Balkestein.

Terug naar gratis digitale toegang?

Over de mogelijkheid om terug te keren naar gratis digitale toegang, legt Balkestein uit dat er onderhandelingen waren met de minister van Economische Zaken om de inkomsten van de KvK te verhogen, zodat de digitale database opnieuw gratis toegankelijk kon worden. Echter, door de val van de regering zijn de onderhandelingen stilgelegd, aangezien de

minister demissionair is. Hij geeft aan dat zodra er weer een volwaardige minister van Economische Zaken is, het onderwerp opnieuw zal worden besproken.
In een eerder gepubliceerd artikel in Bon Dia Aruba hebben zowel KvK-directeur Balkestein als KvK-voorzitter Diederik Kemmerling hun wens uitgesproken om het systeem gratis toegankelijk te maken.

Zij geven aan dat er sinds 2022 geprobeerd wordt om goedkeuring te krijgen van minister Geoffrey Wever om de bijdrage van bedrijven te verhogen, iets wat de minister herhaaldelijk heeft afgewezen. Ondertussen werkte de KvK aan een wetswijziging die uiteindelijk werd goedgekeurd, maar zonder een nieuwe financiële regeling.

Zowel Kemmerling als Balkestein benadrukken dat ze geloven in transparantie en dat hun hoop is dat het systeem weer gratis toegankelijk wordt voor de gemeenschap. Volgens beiden deelt minister Wever deze mening en was hij aanvankelijk akkoord met de veranderingen, "maar hij is nu demissionair. Wij geloven dat het in 2025 haalbaar is om de toegang tot informatie voor de gemeenschap weer gratis te maken," voegt Balkestein toe. "Dat is logisch, maar men moet zich realiseren dat dit geld kost."

Het plan is om de bijdrage van bedrijven met 20 florin te verhogen, zoals voorgesteld in 2019 bij de herziening van de wet.

Het voorstel is om een systeem in te voeren zoals in Nederland en Bonaire, waarbij er een 'flex rate' wordt gehanteerd op basis van de juridische structuur van een bedrijf, om de discussie over het ingebrachte kapitaal in het bedrijf te vermijden. Dit zou betekenen dat de hoogte van de bijdrage wordt gebaseerd op het aantal werkuren dat de KvK-medewerkers besteden aan de registratie en ondersteuning van bedrijven. "De prijs moet de hoeveelheid werk van de Kamer van Koophandel weerspiegelen," stelt Balkestein.

De wet die de KvK reguleert, bepaalt dat het instituut ervoor moet zorgen dat haar klanten toegang hebben tot informatie, maar schrijft niet voor dat dit digitaal moet gebeuren. Volgens de 'Landsverordening op de Kamer van Koophandel en Nijverheid' (AB 1990 no. GT29) mag de KvK extra bedragen in rekening brengen voor aanvullende diensten, waaronder het online handelsregister en een extra vergoeding bovenop het wettelijke tarief van 15 florin voor de vertaling van uittreksels.

RAft-wet definitief van tafel: Premier kondigt intrekking door Rijksministerraad aan

Gisteren hield demissionair premier Evelyn Wever-Croes een buitengewone persconferentie waarin zij aankondigde dat tijdens de Rijksministerraad in Nederland officieel is besloten om de Rijkswet Aruba Financieel Toezicht (RAft) in te trekken. Tegelijkertijd werd bekendgemaakt dat de Rijksministerraad Aruba een deadline heeft gesteld voor de behandeling van de begroting van 2025, die uiterlijk op 31 maart 2025 moet plaatsvinden.

Tijdens de Rijksministerraad werden twee belangrijke beslissingen genomen die invloed hebben op Aruba. Minister Plenipotentiair Addy Thijsen informeerde de premier dat de RAft-wet wordt ingetrokken en dat Aruba voor 31 maart 2025 de begroting moet behandelen.

Achtergrond van de RAft-wet en de onderhandelingen

Wever-Croes gaf aan dat de RAft-wet oorspronkelijk een van de voorwaarden was die Nederland stelde om Aruba tijdens de coronacrisis financieel te helpen. Vanaf het begin was de regering zich ervan bewust dat de wet niet gunstig was voor Aruba, en daarom werden onderhandelingen gestart die uiteindelijk hebben geleid tot de intrekking ervan.

De premier herinnerde eraan dat op het moment dat de pandemie Aruba trof, de regering bij Nederland aanklopte voor financiële hulp. In mei 2020 leende Nederland een geldbedrag aan Aruba, gevolgd door een tweede lening in juni 2020, met als voorwaarde dat Aruba akkoord zou gaan met twee Rijkswetten: de COHO-wet en de RAft-wet.

De COHO-wet was bedoeld voor Aruba, Curaçao en Sint-Maarten, terwijl de RAft-wet alleen voor Aruba gold. De Arubaanse regering besefte direct dat geen van beide wetten voordelig was voor het eiland. Daarom werden bijeenkomsten georganiseerd met stakeholders, vakbonden, het bedrijfsleven en politieke partijen om een gezamenlijk standpunt te bepalen.

De meerderheid was het erover eens dat Aruba de wetten niet moest accepteren zoals ze waren, maar wel verder moest onderhandelen. De regering informeerde Nederland dat de wet in de oorspronkelijke vorm niet acceptabel was, maar dat men openstond voor verdere onderhandelingen.

In november 2020 werd een akkoord bereikt waarin werd afgesproken dat de wetsvoorstellen eerst naar de Raad van State zouden worden gestuurd voor een juridisch advies. In maart 2021 bracht de Raad van State een zeer kritisch advies uit, waarin vooral de RAft-wet als nadelig voor Aruba werd beoordeeld.

Daarop bleven de onderhandelingen met Nederland doorgaan, waarbij de focus werd verlegd naar de COHO-wet in samenwerking met Curaçao en Sint-Maarten. In april 2023 werd een akkoord bereikt om de COHO-wet in te trekken en te vervangen door een onderlinge regeling.
Wat betreft de RAft-wet, ging Aruba door met onderhandelingen en in mei 2023 werd met staatssecretaris Alexandra van Huffelen afgesproken dat de wet zou worden ingetrokken en dat er in de toekomst een nieuwe Rijkswet voor financieel toezicht zou worden opgesteld.

Tijdens de Rijksministerraad is dit besluit nu geformaliseerd, waardoor de RAft-wet definitief tot het verleden behoort.

Blijvende financiële controle en rentekorting op leningen

Premier Wever-Croes benadrukte dat, hoewel de RAft-wet nu is ingetrokken, Aruba nog steeds onder financieel toezicht staat via het College Aruba financieel toezicht (CAft), zoals vastgelegd in de LAft-wet.

Daarnaast besprak de regering met Nederland de rente op de leningen die Aruba tijdens de coronaperiode heeft ontvangen. Nederland gaf aan dat het bereid was de rente te verlagen van 6,9% naar 3,4%, op voorwaarde dat Aruba akkoord gaat met een nieuwe Rijkswet voor financieel toezicht.

De onderhandelingen over deze wet zijn sinds mei 2023 gaande, en gedurende dit proces is de rente al verlaagd van 6,9% naar 5,1%.

Momenteel wachten beide regeringen op het rapport van het Internationaal Monetair Fonds (IMF), dat volgens Wever-Croes deze week nog wordt verwacht. Op basis van dit rapport zullen Aruba en Nederland volgende week verder onderhandelen over de resterende kwesties.

Als de wet vóór 1 mei 2025 wordt ingediend, kan de rente nog verder worden verlaagd, wat financiële voordelen voor Aruba oplevert.
De overeenkomst om de RAft-wet in te trekken werd al in mei 2023 ondertekend door staatssecretaris Van Huffelen. Sindsdien heeft het proces enige tijd in beslag genomen om het besluit officieel te formaliseren, wat gisteren tijdens de Rijksministerraad definitief werd bekrachtigd.

Deadline voor begroting 2025

Naast de intrekking van de RAft-wet heeft de Rijksministerraad ook een deadline vastgesteld voor Aruba met betrekking tot de begroting van 2025.

Aruba moet de begroting uiterlijk op 31 maart 2025 behandelen.

Openbare vergadering over de zaak A.C. Lanoy gepland voor 4 maart in het Parlement

Deze week heeft Otmar Oduber, leider van de PPA, via een persbericht een update gedeeld over de zaak van de schietpartij na een achtervolging, waarbij A.C. Lanoy om het leven kwam. Eerder hadden Oduber en de fractie van Futuro een verzoek ingediend voor een openbare vergadering over dit onderwerp.

In het persbericht deelde Oduber de officiële oproep voor de vergadering, die zal plaatsvinden op dinsdag 4 maart. Hij verklaarde dat hij vindt dat er niet zo lang gewacht had moeten worden om duidelijkheid te verschaffen aan de gemeenschap, maar dat het belangrijk is om de tijd te nemen om alle antwoorden te verkrijgen op de vragen die leven onder de bevolking.

Daarnaast gaf Oduber aan dat hij verwacht dat de vergadering zal bijdragen aan meer duidelijkheid en vertrouwen bij de families, betrokken instanties en de bredere gemeenschap, waarbij hij benadrukte dat gerechtigheid transparant en gelijk voor iedereen moet zijn.

Verzoek om fondsen voor politie-uitrusting

Afgelopen maandag dienden Oduber en de fractie van Futuro een brief in bij de voorzitter van het Parlement van Aruba, Gerlien Croes, waarin zij pleitten voor een motie om fondsen beschikbaar te stellen voor de uitrusting van het politiekorps, inclusief bodycams voor politieagenten.

"Het verzoek spreekt voor zich. Het doel van de vergadering is om rust en vertrouwen te herstellen binnen onze gemeenschap, door te zorgen voor transparantie en objectiviteit in het lopende onderzoek," aldus Oduber. "Daarnaast moeten we alles in het werk stellen om te voorkomen dat een dergelijke situatie zich opnieuw voordoet."

Achtergrond van de zaak

De motie is ingediend naar aanleiding van de zaak waarin A.C. Lanoy, een 19-jarige jongeman, om het leven kwam na een politieachtervolging op 9 februari.
Volgens een persverklaring van het Openbaar Ministerie (OM):
"In de vroege ochtenduren van zondag 9 februari 2025 vond een schietincident plaats, waarbij de 19-jarige A.C. Lanoy door politiekogels werd geraakt en overleed. Dit heeft geleid tot veel emotie en verdriet bij zijn familie en binnen de gemeenschap."
"Bij strafrechtelijke onderzoeken waarbij politieagenten betrokken zijn bij geweldsincidenten die resulteren in een dodelijke afloop, wordt praktisch altijd een onafhankelijk onderzoek door de Landsrecherche van Aruba uitgevoerd. De Landsrecherche is een neutraal en onafhankelijk onderzoeksorgaan, los van het Korps Politie Aruba. Direct na het fatale incident is onder leiding van een officier van justitie een strafrechtelijk onderzoek gestart. De betrokken politieagenten zijn als verdachten gehoord, en hen is tijdelijk de toegang tot hun werkplek ontzegd."
"Het Openbaar Ministerie begrijpt en erkent dat het schietincident een enorme impact heeft op de Arubaanse gemeenschap. Daarom zal het OM, voor zover het onderzoek dit toelaat, regelmatig informatie verstrekken over de voortgang van het onderzoek."

Het Parlement heeft ook plichten met betrekking tot toezicht

We wachten nog steeds af wat er gaat gebeuren met de wet op basis waarvan onze financiële zaken onder toezicht komen van een rijkswet, die spoedig in definitieve vorm klaar moet zijn. Terwijl alle aandacht uitgaat naar wat er in Nederland gaat gebeuren moeten we niet uit het oog verliezen wat er hier gedaan moet worden, namelijk dat het parlement zelf de regering moet superviseren en dat op een meer gedetailleerde wijze dan het toezicht van het Koninkrijk. Hoe gaat het eigenlijk met dat lokale werk?

Aruba heeft nog steeds geen nieuwe regering, terwijl de waarschijnlijke nieuwe coalitie ruim de tijd neemt om met alle 'stakeholders' te praten, een grote groep van allerlei belanghebbenden uit alle sectoren, die normaal gesproken alleen in aanmerking komen voor overleg als dat zo uitkomt. Intussen is er geen begroting en het parlement is kennelijk niet in staat tot of heeft geen zin in de begrotingsbehandeling en verzaakt dus de plicht tot toezicht op de uitvoerende macht. Op dit moment lijkt de genoemde 'volksraadpleging' meer een gigantisch project om tijd te winnen, terwijl de andere rivaal, met nog steeds de demissionaire regering in handen, tijd aan het winnen is met de ogenschijnlijk oneindige onderhandelingen met de Nederlandse regering over de rijkswet, wat moeilijk te begrijpen is. Als we de recente 'briefing' in de Staten goed begrijpen, gaat het uitsluitend om enkele punten die nog op tafel liggen. Betekent dit dat we rustig kunnen gaan slapen omdat over alle andere basiskwesties omtrent het toezicht al een akkoord bestaat? Als dat zo is dan begrijpen we niet waarom men niet tot een finaal akkoord kan komen. Als we ons niet vergissen zal het cruciale gedeelte van het toezicht ongewijzigd blijven, om een duidelijke reden, namelijk dat binnen het Koninkrijk altijd getracht wordt de wetgeving zo eenduidig mogelijk te houden, met de gedachte dat het niet goed is als binnen hetzelfde staatsverband nogal uiteenlopende wetgeving bestaat, waarmee een afwijkende rechtsbasis zou ontstaan binnen het rechtsgebied, wat kan leiden tot twijfel over een mogelijk ongelijke behandeling van de Nederlandse staatsburger. Vandaar het zogeheten 'concordantiebeginsel' binnen het Koninkrijk. Zelfs met dit principe in werking kan de wetgeving er verschillend uitzien, dit vanwege de grote verschillen in omvang en aard van het rechtsgebied, hetgeen aanleiding kan zijn tot afwijkende wetgeving. De grote verschillen tussen een Europees land en een klein eiland in het Caribisch gebied, met slechts een fractie van de bevolking van eerstgenoemd land, spreken voor zich. Daar komt dan de plicht bij tot het doorvoeren van Europese wetgeving, wat in veel gevallen ertoe leidt dat men goed na moet denken voordat invoering op een eiland zou kunnen en moeten plaatsvinden.

In het concrete geval van de toezichtwet voor Aruba gaat het ook om de handhaving van concordantie. Het is ook niet vreemd dat de eerste toezichtwet voor Curaçao en Sint-Maarten als model voor de Arubaanse wet heeft gediend. Dit geldt zeker voor het proces van inbedding van de begrotingen in het toezicht, die in de versies zowat identiek is. Wanneer lokale politici klagen dat Aruba de eigen autonomie zou hebben afgegeven is het raadzaam om met een koel hoofd te analyseren welke rol de regering en het parlement van Aruba spelen in het begrotingsproces. Op basis van de algemeen vastgestelde normen is het de Arubaanse regering die de eigen begroting opstelt, die vervolgens naar de Staten gaat voor goedkeuring, met het advies van de Raad van Advies, zoals grondwettelijk vastgelegd. De Staten van Aruba keuren de begroting goed en de regering kan vervolgens deze wet gaan uitvoeren en de geldelijke middelen gebruiken waarvoor zij bestemd zijn.

Maar, waar blijft het toezicht dan? Net zoals bij de andere eilanden krijgt de ontwerpbegroting een evaluatie voordat deze doorgaat voor het lokale proces van advisering en goedkeuring. Die evaluatie kan resulteren in advies en mogelijk, aanbevelingen. Het adviescollege CAft kan in zwaarwegende gevallen de Koninkrijksministerraad de aanbeveling doen om een aanwijzing te geven aan de lokale regering om de begroting aan te passen. Die aanwijzing hoeft niet noodzakelijkerwijze plaats te vinden want men kan tot overeenstemming geraken zonder dat de aanwijzing werkelijkheid wordt. Na de goedkeuring in het parlement volgt de evaluatie door het CAft van de goedgekeurde begroting, hetgeen al of niet kan leiden tot een aanwijzing om de begroting aan te passen, afhankelijk van de wijzigingen die de Staten zouden kunnen hebben aangebracht.

Nu kan wellicht het commentaar komen waarom dit zo moet. Heel simpel, dat heet dan toezicht van het Koninkrijk want we staan nu eenmaal onder toezicht… Dat betekent wel dat het gedeelte van het initiatief tot planning en opstelling van de begroting altijd in handen blijft van de lokale regering. CAft noch de Koninkrijksregering gaan onderzoeken of je nu genoeg kundige ingenieurs hebt aangetrokken om de dienst Openbare Werken goed te bemensen, of er voldoende deskundig personeel rondloopt bij de Dienst Technische Inspecties (DTI); dat moet de lokale regering zelf weten. Er is een zeer groot aantal beleidsbeslissingen dat moet worden genomen waarbij degene die regeert vrij is om te beslissen naar het men goeddunkt en het geld te besteden dat hiervoor is goedgekeurd. Het financieel toezicht is meer op een algemeen niveau, van het bewaken van inkomsten en uitgaven om de algemene financiële situatie geen gevaar te laten lopen. Wie zich wel moeten bezighouden met het bewaken van de details zijn de parlementsleden, die geregeld zaniken over hun 'budgetrecht' dat Nederland zou schenden of beperken, terwijl zij zelf hun eigen werk niet verrichten. Het parlement kan nu meteen de begroting behandelen, met doorvoering van de gewenste wijzigingen via amendement, en met het terzijde schuiven van de wensen van de demissionaire regering. Echter, de nieuwe regeringsploeg wil zich nog niet in de kaarten laten kijken en wacht tot na de afronding van de formatie om hieraan te gaan werken. Dat er niet tijdig een goedgekeurde begroting is lijkt uitsluitend een probleem te zijn voor het CAft, niet voor onze politici…

ImSan's Onmisbare Rol in de Arubaanse Gezondheidszorg

De recente ontwikkelingen rondom Instituto Medico San Nicolas (ImSan) baren mij grote zorgen. De voorgestelde plannen, zoals gepresenteerd door de heer Vroegop, directeur van het Dr. Horacio Oduber Hospital (HOH), lijken niet in het belang van Aruba en haar inwoners te zijn.

De Cruciale Rol van ImSan binnen de Arubaanse Gezondheidszorg

ImSan heeft zich gevestigd als een essentiële pijler binnen ons gezondheidszorgsysteem, met een breed scala aan diensten, waaronder een Dialysecentrum, Diabetescentrum, Oogcentrum, Spoedeisende Hulp en Radiologie. Deze faciliteiten zijn van onschatbare waarde voor de gemeenschap, met name voor de inwoners van San Nicolas en omliggende gebieden. Een vermindering of herstructurering van deze diensten zou de toegankelijkheid en kwaliteit van zorg voor velen direct negatief beïnvloeden.

Internationale Erkenning en Standaarden

In juli 2023 ontving ImSan de prestigieuze accreditatie van de Joint Commission International (JCI), waarmee het de eerste zorginstelling in Aruba en de Nederlandse Cariben is die deze erkenning behaalde. Deze accreditatie bevestigt dat ImSan voldoet aan de hoogste internationale standaarden op het gebied van patiëntenzorg en veiligheid. Het negeren van deze prestatie en het doorvoeren van plannen die de integriteit van ImSan aantasten, zou een grote stap achteruit zijn voor de gezondheidszorg op ons eiland.

Gevolgen voor de Lokale Gemeenschap en Economie

ImSan speelt een cruciale rol in de lokale economie van San Nicolas door werkgelegenheid

te bieden aan medische professionals en ondersteunend personeel. Een afname van de diensten of de centralisatie van zorg naar andere locaties zou niet alleen leiden tot baanverlies, maar ook schadelijk zijn voor de lokale economie. Bovendien zouden patiënten gedwongen worden om langere afstanden af te leggen voor essentiële medische zorg, wat vooral voor ouderen en kwetsbare groepen een grote belasting vormt.

ImSan als Privé-instelling met Eigen Cao en Leningen

ImSan opereert als een privé-instelling met een eigen collectieve arbeidsovereenkomst (CAO) en heeft lopende leningen bij banken die moeten worden terugbetaald. Het integreren van ImSan onder de paraplu van HOH zou kunnen leiden tot complexe financiële en operationele uitdagingen. De verschillen in arbeidsvoorwaarden en financiële verplichtingen kunnen spanningen veroorzaken en de continuïteit van de zorg in gevaar brengen.

Culturele Verschillen en Organisatorische Mentaliteit

Een ander belangrijk aspect is het verschil in organisatiecultuur tussen ImSan en HOH. ImSan hanteert een minder "Nederlandse" mentaliteit, wat zich vertaalt in een andere benadering van patiëntenzorg en interne processen. Een geforceerde integratie zonder rekening te houden met deze culturele verschillen kan leiden tot interne conflicten en een afname van de zorgkwaliteit. In het verleden heeft het parlement duidelijk laten weten dat er geen fusie moet komen tussen HOH en ImSan.

Conclusie

De voorgestelde veranderingen aan ImSan, zoals gepresenteerd door de heer Vroegop, lijken niet in het belang van de Arubaanse gemeenschap. Het is van vitaal belang dat we de bestaande infrastructuur en diensten van ImSan behouden en versterken, ten behoeve van de gezondheid en het welzijn van al onze inwoners.

Nathan Perez:

"De belangrijkste tip is om eerst goed te oriënteren op wat je wilt doen en wat je wilt studeren"

Recentelijk heeft onze redacteur een interview gehouden met Nathan Perez, een jonge student in Nederland die ook deel uitmaakt van de Studentenraad die onlangs door de Arubaanse overheid is geïnstalleerd. Als Arubaanse student die zijn studie in Nederland heeft voortgezet, geeft Perez enkele belangrijke tips aan Arubaanse studenten die overwegen of zich voorbereiden om naar Nederland te gaan.

Perez legt allereerst uit dat een van de grootste zorgen, die geen geheim is, de huisvestingssituatie is, wat een groot probleem vormt. "Er zijn geen woningen in Nederland, in het algemeen. Het is niet alleen een probleem voor studenten of mensen die van buitenaf komen, Nederland heeft een woningtekort en dat is een probleem dat het hele land treft," zegt hij.

Een van de belangrijkste tips die hij aanbeveelt in verband met dit onderwerp is dat studenten, voordat ze op zoek gaan naar een woning, eerst goed moeten nadenken over wat ze willen studeren. Het is belangrijk om voorbereid te zijn en een idee te hebben in welke richting ze willen gaan, zodat ze kunnen bepalen welke universiteiten of scholen in Nederland die studie aanbieden.

Perez legt verder uit dat studenten op die manier kunnen uitzoeken welke universiteit hun studierichting aanbiedt en vervolgens weten wanneer ze zich moeten inschrijven bij bepaalde universiteiten in verschillende regio's. Vanuit daar kunnen ze gericht zoeken naar huisvesting in een specifieke regio.

Met betrekking tot hetzelfde thema van huisvesting werd in een telefonisch interview met de directeur van het Arubahuis, mevrouw Joselin Croes, in oktober vorig jaar ook bevestigd dat het woningprobleem een groot probleem is dat heel Nederland beïnvloedt.

Wat betreft aanbevelingen voor Arubaanse studenten gaf Croes aan dat zij studenten adviseren om zich vijf jaar van tevoren in te schrijven op alle studenthuisvesting-websites in Nederland, aangezien er lange wachtlijsten zijn. Volgens haar geldt dit voor de meeste plekken, en sommige hebben zelfs een wachtlijst van vier jaar. Croes benadrukte dat als een student al in het tweede jaar van VWO of het eerste jaar van HAVO weet dat hij of zij in Nederland wil gaan studeren, ze zich vanaf dat moment al moeten inschrijven op de huisvestingspagina's, zodat ze geen obstakels tegenkomen wanneer het tijd is om naar Nederland te verhuizen.

Een andere tip die Perez geeft is dat studenten die de kans hebben om contact te leggen met professionals of kennissen die ervaring hebben in een bepaalde studierichting waarin zij geïnteresseerd zijn, hier gebruik van moeten maken. Hij legt uit dat veel studenten, vooral degenen uit het Caribisch gebied, in het eerste jaar constant van studie veranderen.

Hij verduidelijkt dat dit niet per se hun schuld is en dat het niet betekent dat de studenten geen discipline hebben. Hij wijst erop dat studenten in Nederland de mogelijkheid hebben om scholen al jaren van tevoren te bezoeken en open dagen bij te wonen om informatie te verzamelen.

Arubaanse studenten hebben die mogelijkheid niet; zij kunnen niet zomaar een school bezoeken en zeggen: 'Dit is de school die ik leuk vind.' Vaak kiezen ze een studie die ze denken dat het beste bij hen past, maar zodra ze aankomen, blijkt het anders te zijn. Hierdoor wisselen ze van studie en komen ze verschillende uitdagingen tegen.

"De belangrijkste tip is om je goed te oriënteren op wat je wilt doen en wat je wilt studeren, zodat je weet waar je in Nederland moet zijn en wat je moet doen zodra je aankomt," zegt Perez. De tweede tip heeft betrekking op een uitdaging die veel studenten hebben: een combinatie van taal en een zeer gevoelig onderwerp, namelijk discriminatie. Als lid van de studentencommissie onderzoekt Perez hoe dit probleem kan worden aangepakt.

Hij legt uit dat dit iets is wat veel mensen ervaren en dat studenten mentaal sterk voorbereid moeten zijn om hiermee om te gaan. Dit heeft ook te maken met de taalbarrière.

De derde tip die hij geeft is dat studenten proberen een open mindset te hebben om zich aan te passen aan de cultuurverandering. Hij vertelt dat iets soms als discriminatie kan worden geïnterpreteerd, terwijl dat in werkelijkheid niet zo bedoeld is, simpelweg omdat de manier van spreken en handelen van Nederlanders compleet anders is.

In een eerder interview met de directeur van het Arubahuis werden ook andere belangrijke tips en informatie gedeeld die studenten moeten weten om in Nederland te kunnen wonen. Onder andere de kosten van levensonderhoud, waar ze goedkoper boodschappen kunnen doen en hoe ze met hun geld moeten omgaan. Ze wees erop dat voor veel jongeren dit de eerste keer is dat ze zelfstandig wonen. Vaak hebben ze nog nooit hun eigen financiën beheerd, en in de eerste maand geven ze al hun geld uit, waardoor ze later geen geld meer hebben om hun uitgaven te betalen.

Al deze tips dragen bij aan het succes van studenten in Nederland. In 2025 is dit een prioriteit voor het Arubahuis, dat werkt aan de implementatie van een nieuw plan genaamd "Studenten Succes Beleid" om het succes van studenten te garanderen. Momenteel, zo stelt Croes, zijn de succespercentages van studenten zorgwekkend.

Volgens informatie uit het telefonische interview met Bon Dia Aruba in oktober vorig jaar, stopt 50% van de studenten na het tweede jaar met hun studie, en nog eens 25% stopt na het derde jaar. Dit betekent dat van de 100% studenten die in Nederland aan hun studie beginnen, slechts 25% de studie afmaakt die ze begonnen waren. Deze cijfers omvatten ook studenten die van studie wisselen. De meerderheid van deze studenten keert terug naar Aruba en sommigen gaan werken, om verschillende redenen.

Regels voor de overdracht... Maar dan wel transparant...

Tot nu toe heeft onze overheidsgeschiedenis heel wat momenten gekend waarbij de regels die moesten worden gerespecteerd niet 'in steen waren gebeiteld' maar wat geen probleem bleek totdat er een slimmerik kwam die daar geen boodschap aan had. En geconfronteerd met de kritiek van anderen was steevast zijn antwoord: " En waar staat dat dan?' Als men er dan achter kwam dat er inderdaad geen formele regels voor dat onderwerp bestonden, kon men op korte termijn daar weinig aan doen en wettelijk iets ondernemen betekende een nog langere weg.

Onze demissionaire premier refereerde onlangs naar een dergelijke situatie, namelijk het ontbreken van vaste wettelijke regels voor de overdracht van de regering. Zij herinnerde ons aan de absoluut onacceptabele situatie die zij aantrof in 2017 bij de overdracht die nauwelijks die naam mocht hebben. Er vonden allerlei abnormale zaken plaats met documenten en andere eigendommen van het Land, die eigenlijk compleet en integraal overgedragen hadden moeten worden aan de inkomende regering. Hier is geen plaats voor partijpolitieke argumenten en zeker niet in de trant van "dat doen zij ook". Wat we dus echt nodig hebben zijn duidelijke en strikte regels, met de daarbij behorende strenge straffen voor degenen die zich daar niet aan houden. Het kan niet zo zijn dat een minister weigert zich te onderwerpen aan zulke basisregels van goed bestuur, namelijk de juiste zorg voor het openbaar bezit zowel in zijn eigen bureau als op de onder hem ressorterende departementen. We hebben duidelijke en transparante administratieve processen nodig voor de wijze waarop documenten de overheid binnenkomen, verwerkt en bewaard worden. Uiteraard kunnen we het commentaar krijgen dat we een speciale overheidsdienst hebben die belast is met het innemen van correspondentie voor de hele overheid, maar weten we nu zeker dat daar alles binnenkomt en daar te vinden is? Weten we zeker dat er geen documenten zijn die rechtstreeks naar het ministeriële bureau gaan en wellicht nooit bij het officiële archief terechtkomen? Want als alles officieel geregistreerd is en derhalve beschikbaar is voor de volgende die het ambt uitoefent, waarom hebben we in het verleden gezien dat er een enorme nervositeit in het Bestuurskantoor heerste bij de overdracht van de regering, waar men zich wilde ontdoen van allerlei documenten? We zijn niet vergeten hoe dienstwagens hele ladingen documenten wegbrachten naar een illegale stortplaats op particulier terrein in het district Paradera, waar alles meteen in het vuur werd gegooid. En beweer nu niet dat het niet waar is want we hebben indertijd getuigenissen van ambtenaren vernomen die het weghalen van de documenten in het Bestuurskantoor zelf hebben gezien en van buurtbewoners die een hele dag lang hebben moeten lijden onder de verstikkende rook die het verbranden van de documenten met zich meebracht.

In die zin vinden wij dat de premier moet worden ondersteund in haar pogingen om een einde te maken aan dit soort schaamteloze praktijken in het misbruik van openbaar eigendom. Wat dan wel belangrijk is dat dit dan ook in alle opzichten wordt gedaan. Er is gesproken over een overdrachtsdocument en het is te hopen dat alle daarbij behorende documenten worden afgedragen, zoals het hoort. Maar, dat geldt dan voor alle documenten. Bijvoorbeeld, zal de volgende regering het contract met Eagle LNG aantreffen, dat het parlement bestond goed te keuren zonder te weten wat erin stond? En we accepteren hierbij niet het argument dat het geen contract was met het Land Aruba en dat het overheidsbedrijf dat het contract aanging een 'non-disclosure agreement' was aangegaan. De regering was direct betrokken bij die zaak en de betrokken ministers moeten wel een afschrift hebben gehad. Dat afschrift kan men niet beschouwen als het persoonlijk eigendom van de bewindspersoon maar is duidelijk eigendom van het Land, dus kan dat niet op het stapeltje spullen belanden dat de minister mee naar huis neemt...

Waarom is het zo belangrijk om de nadruk te leggen op de fatsoenlijke afhandeling van deze zaak? Omdat als dit goed en transparant wordt gedaan, dan laten we het niet telkens aan de persoon in die functie over om te bepalen wat zijn persoonlijk eigendom is en wat van de staat is. Er komt nog een ander aspect bij dat ons belangrijk voorkomt en dat is dat wat hier moet gebeuren in de privésector al sinds jaar en dag heel normaal is en bovendien ook wettelijk onderbouwd is. Velen van ons zullen wel de ervaring hebben van het moment waarop je een bepaalde baan verlaat en iemand meekrijgt die erop toeziet dat niets wat eigendom van het bedrijf is de deur uitgaat, of wellicht is men zelf ooit die persoon geweest die dat toezicht moest uitoefenen. Dit kan bij de overheid niet anders zijn en bovendien kan dit niet uitsluitend gelden voor de gewone ambtenaar. Het gebrek aan regels in het belangrijkste overheidsgebouw is duidelijk onderdeel van de heersende politieke cultuur, van de almachtige politicus die elke regel kan omzeilen en zaken regelen naar het hem belieft. En bovendien, als alles goed geregeld is, dan hoeven de justitiële autoriteiten ook geen invallen te doen in het Bestuurskantoor.

We kunnen op dit moment ook merken dat we niet het enige land zijn waar deze problemen spelen. In wat tot nu toe gold als het bastion van de parlementaire democratie, de Verenigde Staten, is met de komst van de huidige president gebleken dat heel wat regels niet in steen gebeiteld zijn en dat veel gebaseerd was op respect. Hoe ver die overval op wat werd beschouwd als goed openbaar bestuur zal komen is nog niet duidelijk, maar laten we zelf proberen ons systeem te verbeteren, waarin iedereen verantwoording moet afleggen.

AHATA ontmoette formateurs

Zoals bekend hebben de formateurs van de nieuwe regering, leider van de partij Futuro, Gerlien Croes, en leider van de partij AVP, Mike Eman, onlangs vergaderingen gehouden met verschillende belangenorganisaties en instanties uit de gemeenschap als onderdeel van het formatieproces voor een nieuwe regering. Een van de stakeholders die met de formateurs bijeenkwam, was de Aruba Hotel and Tourism Authority (AHATA).

Bon Dia Aruba nam contact op met de directeur van AHATA, Tisa LaSorte, om te vragen welke prioritaire aandachtspunten AHATA naar voren heeft gebracht en wat de verwachtingen zijn met betrekking tot de samenwerking tussen de organisatie en de nieuwe regering.

LaSorte legde uit dat er verschillende punten zijn besproken die aandacht en oplossingen vereisen. De meest urgente daarvan, benadrukte ze, is dat de toerismestrategie moet veranderen, met meer focus op kwaliteit in plaats van kwantiteit. Dit vereist samenwerking tussen alle ministeries en de particuliere sector. Ze voegde eraan toe dat ook onderwerpen zoals infrastructuur, onderwijs, investeringsstimulansen voor renovaties, regulering van UTV's en watersporten, vakantieverhuur en andere kwesties aan bod zijn gekomen.

Een ander belangrijk aandachtspunt was samenwerking om tot een gezamenlijke oplossing te komen die ten goede komt aan zowel de gemeenschap als de economie, waarbij beleidsbeslissingen gebaseerd moeten worden op data en onderzoek.

LaSorte gaf verder aan dat het tekort aan arbeidskrachten ook is besproken, omdat het essentieel is om een hoog serviceniveau en productiviteit te kunnen handhaven. Dit is een zorg voor verschillende belangengroepen en instanties binnen de gemeenschap, vooral in de toerismesector.

Het probleem van het tekort aan personeel is al lange tijd bekend, en in de afgelopen jaren is de bezorgdheid hierover toegenomen, grotendeels als gevolg van de opening van nieuwe hotels, die de vraag naar arbeidskrachten verder hebben vergroot.

Meer bezoekers op Aruba, een stijging van het aantal toeristen dat in alternatieve accommodaties verblijft en een afname van de bezetting in all-inclusive hotels leggen extra druk op de horeca-industrie, die ervoor moet zorgen dat bezoekers een goede service en een aangename ervaring krijgen.

Echter, het tekort aan gekwalificeerd en geschikt personeel is een obstakel waar veel bedrijven tegenaan lopen en dat voor sommige ondernemingen grote gevolgen heeft gehad, zelfs tot aan sluiting van hun bedrijf.

Daarnaast benadrukte LaSorte de noodzaak van meer hernieuwbare energie, evenals de toegankelijkheid van onderwijs en aandacht voor sociale en mentale problemen binnen de gemeenschap.

Een ander aandachtspunt dat AHATA naar voren bracht, is de behoefte aan een efficiënte en productieve overheidsstructuur. Verder wees LaSorte erop dat het belangrijk is om naleving van belastingverplichtingen te garanderen, zodat er een gelijk speelveld is voor alle bedrijven.

Tot slot werd ook aandacht gevraagd voor de inspanningen van AHATA en haar leden om ervoor te zorgen dat bedrijven en werkgevers verantwoordelijk management voeren en bijdragen aan het welzijn van de gemeenschap.

De wereld in één week veranderd... En hoe nu verder...?

We leven in uitzonderlijke tijden en niet bepaald in positieve zin. Ondanks alle turbulentie plus een aantal oorlogen die toch plaatsvonden, hebben we in bepaalde opzichten toch een behoorlijk stabiele situatie gekend sinds de Tweede Wereldoorlog, althans in het gedeelte van de wereld waarvan wij onderdeel zijn. Hieraan lijkt een vrij abrupt einde te zijn gekomen met bijna een politieke en economische breuk tussen de Verenigde Staten enerzijds en de Europese Unie, andere Europese landen en Canada anderzijds. Een groot deel van deze landen zijn ook verenigd in het Noord-Atlantisch defensiepact (NAVO), dat ook toe lijkt te zijn aan een herdefinitie van diens functie, indien dit nog mogelijk is.

De problemen tussen de bondgenoten van zowat 80 jaar bereikten een hoogtepunt rondom het thema Oekraïne, maar de signalen van de Amerikaanse regering waren er al, namelijk dat men het beleid van zoveel jaren niet zou voortzetten en dat president Trump heilig geloofde in zijn eigen these van de verdeling van de wereld tussen de – autocratische – regimes van het moment, namelijk Rusland, China en de VS. Trump wil zichzelf daarbij graag zien als de 'primus inter pares' in dit gezelschap maar dat zal wel onderwerp van discussie blijven. In ieder geval ziet hij de oude bondgenoten in Europa en op dit continent niet als zijn gelijken, hetgeen vorm kreeg in een stortvloed van beledigingen aan allen, met de kennelijke bedoeling hen op hun plaats te zetten.

Intussen is de opzet van een autocratisch regime in het land zelf in een maand tijd tot een zorgwekkend niveau gevorderd. Op elk moment kan daar zo ver zijn dat de regering uitspraken van de rechtbanken naast zich neerlegt, waarmee de laatste verdedigingslijn van het democratisch bestel wordt gesloopt. Dit is het moment waarop een weliswaar democratisch gekozen regering, voor zover we dat democratisch proces hebben kunnen volgen, oversteekt naar de kant van de regimes die het fundamentele akkoord waarop de parlementaire democratie is gevestigd, niet erkennen. Het logisch gevolg van het verlaten van deze democratische basis is dat dit een heftig debat met de Europese landen veroorzaakt, met grote vraagtekens omtrent het functioneren en zelfs het mogelijke einde van de NAVO. Als reactie hierop is al een samenwerking zichtbaar aan het worden tussen Canada, de Europese Unie en het Verenigd Koninkrijk, rekening houdend met een mogelijk vertrek uit de NAVO van de VS. Het is echter nog te kort dag om conclusies te trekken over waar we over zes maanden, een jaar, zullen staan. Een onontkoombaar gevolg is in ieder geval dat Europa meer zal gaan investeren in defensie, om nu Oekraïne te ondersteunen maar meer in het algemeen ook als voorbereiding op een tijd waarin de militaire bijdrage van de VS grotendeels of zelfs helemaal niet meer aanwezig zal zijn.

Van belang is ook de koers die de handelsoorlog zal krijgen. Die lijkt geen makkelijke overwinning voor de regering van Trump te worden, daar diverse sectoren van de Amerikaanse economie behoorlijk zullen lijden onder de maatregelen omdat hun activiteiten gebaseerd zijn op het vrijhandelsverdrag dat Trump nota bene zelf had voorgesteld tijdens zijn eerste regeerperiode. De auto-industrie bijvoorbeeld werkt met onderdelen die diverse malen de grens tussen Canada, Mexico en de VS oversteken alvorens in het eindproces te belanden. Bovendien is de VS behoorlijk afhankelijk van de import van olie, aardgas en elektriciteit uit Canada en olie uit Mexico. Deze handelsstromen ombuigen kost tijd en geld en dat geldt voor beide partijen.

Wat zijn nu de effecten van deze veranderingen, ook in het licht van de toenadering tussen Rusland en de Verenigde Staten? Afgezien van de grotere oorlogsdreiging in Europa, waarbij het Koninkrijk direct betrokken is, moeten we ook onze positie in het Caribisch gebied in ogenschouw nemen. We leven zowat naast de voordeur van een van de belangrijke bondgenoten van het Russische regime, namelijk Venezuela. Bij een mogelijke uitwisseling van vijandelijkheden komen we terecht in problemen waar we nooit om gevraagd hebben. Het is ook mogelijk dat de verbetering van de relatie tussen de VS en Rusland tot een minder gespannen sfeer leidt, ook omdat dit gunstig is voor beide zijden. Het gaat bijvoorbeeld om de winning van Venezolaanse aardolie, waarvoor een speciale mogelijkheid is gecreëerd onder president Biden om oliegigant Chevron activiteiten in Venezuela voort te laten zetten en – beperkt - olie naar de VS te exporteren. De hoeveelheid geëxporteerde olie is nog niet zo groot, zo'n 300.000 vaten per dag, maar het mogelijke verlies in de handelsoorlog van de Canadese olie, ook van de categorie zware olie, kan een nieuwe samenwerking betekenen tussen autocratische regimes die elkaar wellicht goed begrijpen.

Dit heeft geen directe invloed op ons, maar die verbetering van de relaties en zelfs een zekere erkenning van het Chavista-regime kan een versterking betekenen van hun positie in het eigen land, met het gevolg dat de stroom migranten niet zal afnemen, zeker niet als er geen drastische economische verbetering komt. De realiteit van het niet binnen kunnen komen in de VS maakt de waarschijnlijkheid nog groter dat migranten een toevlucht zoeken in andere landen, op het continent en in het Caribisch gebied, dus bij ons

Tenslotte, wat zijn de gevolgen voor ons als land binnen het Koninkrijk? Hier verschijnt het vooruitzicht van een Nederland dat, zoals eerder gesteld, behoorlijk meer moet investeren in defensie, wat ten koste zal gaan van andere behoeften van de eigen bevolking. Voor de Caribische eilanden betekent dit minder hulpmogelijkheden, behalve van hulp in echte noodsituaties. Dit legt nog meer de nadruk op de noodzaak van een verantwoord financieel beleid. Daarnaast is het, behalve het hervormingsplan voor de overheid samen met Nederland, van belang de ontwikkeling en hervorming te plannen van diverse zaken die nu niet in het Landspakket zitten, maar waarvoor de lokale overheid toch verantwoordelijk blijft. Genoeg werk te doen dus.

APFA ontmoette formateurs: een positief jaar en belangrijke aandachtspunten

De formateurs Gerlien Croes en Mike Eman zetten hun consultaties met verschillende belangengroepen en instanties voort. Gisteren spraken ze onder andere met Sheila van Veen, directeur van het Algemeen Pensioenfonds Aruba (APFA). Na de vergadering gaf Van Veen een verklaring over de belangrijkste punten die besproken werden.

Positieve financiële ontwikkeling

Van Veen gaf aan dat APFA een zeer positief jaar heeft afgesloten, mede dankzij de hervorming van het fonds in 2014, waarbij de Nieuwe Pensioenregeling (NPR 2014) werd geïmplementeerd. De formateurs waren geïnteresseerd in hoe het fonds zich heeft ontwikkeld, en financieel gezien staat APFA er goed voor. Daarnaast werd gesproken over een mogelijke verhoging van de pensioenen. Volgens Van Veen is het belangrijk om hierover te blijven praten, aangezien jongere generaties andere verwachtingen hebben en pensioenbewustzijn cruciaal is.

Vergrijzing en pensioenstelsels

Het thema vergrijzing kwam eveneens ter sprake. Van Veen benadrukte dat het pensioenstelsel van APFA anders werkt dan het AOV-systeem van de SVB. Waar AOV een "pay-as-you-go"-systeem is, waarbij jongeren bijdragen aan de pensioenen van ouderen, werkt APFA anders: deelnemers bouwen hun eigen pensioen op en financieren niet de uitkeringen van anderen.

Wet Normering Topinkomens (LNT)

APFA heeft een rechtszaak aangespannen tegen de toepassing van de LNT, een wet die een maximumsalaris oplegt aan directeuren van overheidsbedrijven. Volgens Van Veen zou deze wet niet op APFA van toepassing moeten zijn, omdat het fonds financieel onafhankelijk is van de overheid.

Eerder won APFA de zaak bij de rechtbank van eerste aanleg, die oordeelde dat de regering de LNT niet mocht toepassen op APFA. De regering ging in beroep, en de kwestie blijft een belangrijk aandachtspunt, aangezien APFA moet kunnen concurreren met andere financiële instellingen bij het aantrekken van personeel.

Personeelsbezetting en openstaande vacatures

Momenteel heeft APFA 55 medewerkers, met enkele openstaande vacatures. Het pensioenfonds richt zich op het ontwikkelen van eigen medewerkers, zodat zij door kunnen groeien naar managementposities. Er is momenteel een vacature voor een directeur beleggingen, waarvoor het wervingsproces gevorderd is. Waar APFA voorheen vooral specialisten van buiten Aruba aantrok, is er deze keer een kans om een lokale kandidaat aan te stellen. Van Veen gaf aan dat het echter moeilijk is om geschikte kandidaten te vinden, omdat veel gekwalificeerde mensen al werken bij andere financiële instellingen.

Sterke financiële positie en risicomanagement

APFA sloot het jaar af met een bruto dekkingsgraad van 119,4% en een netto dekkingsgraad van meer dan 108%, wat hoger is dan de 100% die de Centrale Bank van Aruba vereist.
Fluctuaties in investeringen, vooral in het buitenland, blijven een uitdaging, maar APFA beheerst de risico's door zich op lange termijn-investeringen te richten.

Van Veen blikte tevreden terug op de bijeenkomst en gaf aan dat APFA de formateurs een goed beeld heeft gegeven van de financiële status en toekomstplannen van het pensioenfonds.

ARUBA VANDAAG

Cft: "Terugval is onvermijdelijk op Bonaire, herstel de orde in de basis"

(CuracaoChronicle) - Tijdens zijn beraadslagingen met de Executive Council en het Eilandbestuur van Bonaire, wees de Raad van financieel toezicht van Bonaire, Sint Eustatius en Saba (Cft) op de problemen die frequent en herhaaldelijk deel uitmaken van de bevindingen van het Cft.

Een terugval in financieel beheer, begrotingsbeleid en het functioneren van de overheidsentiteiten is onvermijdelijk, vanwege een gebrek aan uitvoerende capaciteit. Bonaire heeft simpelweg geen controle.

Uitvoerende capaciteit

Op alle gebieden constateert het Cft een gebrek aan uitvoerende capaciteit, variërend van een gebrek aan besluitvorming door de eilandadministratie tot de uitvoering ervan. Dit uit

zich in een terugval van het financieel beheer, onvoldoende uitvoering van beleid en het onvoldoende functioneren van overheidsentiteiten.

Financieel beheer

In de afgelopen jaren heeft Bonaire belangrijke stappen gezet om het financieel beheer te verbeteren. Met betrekking tot 2023 ontving Bonaire voor de tweede keer op rij een volledig goedkeurende auditverklaring over de jaarrekeningen.

Er is echter sprake van een terugval. In het afgelopen jaar heeft het Cft kritiek geuit in zijn adviezen en voelde het de noodzaak om af te zien van het uitbrengen van een evaluatie van het vierde uitvoeringsrapport voor 2024, vanwege de ontoereikendheid van de informatieverstrekking. Dit leidt ertoe dat de Eilandraad in zijn toezichthoudende functie wordt beperkt. In het licht van deze bevindingen heeft de Executive Council het Cft uitgenodigd om op korte termijn meer gedetailleerde aanbevelingen te doen met betrekking tot de structurering van het financieel beheer.

Uitvoering van de begroting 2024 en gevolgen voor 2025

Het Cft herhaalde zijn zorgen over de haalbaarheid van de begrotingsambities van Bonaire en constateert een zorgwekkende ontwikkeling van onbenutte middelen. In vijf jaar tijd is de begroting van Bonaire verdubbeld, evenals de reserves. Het eiland heeft moeite met het uitgeven van middelen en plaatst een groot aantal middelen in bestemmingsreserves, waardoor beleidsambities voor 2024 worden uitgesteld naar latere jaren.

Overheidsentiteiten

Het Cft wees ook op de corporate governance en het management van overheidsentiteiten. Het functioneren van Selibon is een indicator van de urgentie om deze kwesties zo snel mogelijk aan te pakken.

Inning van lokale belastingen

Tot slot herhaalde het Cft zijn bezwaren tegen de bedoeling van Bonaire om de inning van lokale belastingen over te nemen van de Belastingdienst Caribisch Nederland. Dit leidt tot aanzienlijke risico's voor de begroting van Bonaire.

De administratieve organisatie staat al onder druk door de uitdagingen op het gebied van beleidsimplementatie, financieel beheer en overheidsentiteiten. In reactie hierop verklaarde de Executive Council dat het in ieder geval de tegenwerkzaamheden van de belastingautoriteiten bij de Belastingdienst Caribisch Nederland zal laten. Daarnaast zal Bonaire prioriteit geven aan het herstellen van de orde in de basis belastingadministratie.

Verkeersongevallen blijven toenemen in Curaçao, maar minder gewonden gemeld

(CuracaoChronicle) - Het aantal verkeersongevallen in Curaçao is in 2024 opnieuw gestegen, in lijn met de trend van voorgaande jaren. Volgens de nieuwste gegevens werden er meer dan 11.000 incidenten geregistreerd—bijna 300 meer dan in 2023. Toch is het aantal gewonden afgenomen, met bijna 800 minder slachtoffers in vergelijking met de meer dan 3.000 gewonden die in 2023 werden gerapporteerd.

Meer voertuigen betrokken bij ongevallen

Gegevens van ForenSys tonen aan dat bijna 95% van alle geregistreerde incidenten in 2024 voertuiggerelateerd was. De meest voorkomende type ongevallen waren kop-staartbotsingen, gevolgd door zijwaartse aanrijdingen en botsingen tijdens het achteruitrijden.

Ook het aantal voertuigen dat betrokken was bij ongevallen is toegenomen. In 2024 waren meer dan 20.000 voertuigen betrokken bij crashes—bijna 50% meer dan het totale aantal geregistreerde incidenten, wat aangeeft dat de meeste ongevallen meerdere voertuigen betroffen. Het is onduidelijk of het totale aantal voertuigen op de weg is toegenomen, aangezien recente statistieken deze informatie niet bevatten. In 2023 waren er echter meer dan 86.000 geregistreerde voertuigen op het eiland.

Aantal gevallen van rijden onder invloed blijft stabiel

Het aantal alcoholgerelateerde ongevallen is relatief onveranderd gebleven in vergelijking met voorgaande jaren. In 2024 waren er meer dan 170 incidenten waarbij vermoedelijk sprake was van dronken rijden, waarbij bijna 85% van deze bestuurders als verantwoordelijk voor de ongevallen werd aangemerkt.

Ondanks de algemene stijging van het aantal ongevallen is het aantal dodelijke crashes niet significant toegenomen. De afgelopen jaren bleef het gemiddelde jaarlijkse dodental rond de 20 slachtoffers.

Toename van ongevallen met rechtsgestuurde voertuigen

Ongevallen met rechtsgestuurde voertuigen (RHD) zijn toegenomen. In 2021 waren er ongeveer 350 incidenten met RHD-voertuigen, terwijl dat aantal in 2024 de 500 overschreed. Daarnaast bleken bestuurders van deze voertuigen in bijna 78% van de gevallen verantwoordelijk te zijn voor het ongeval.

Het aandeel van RHD-voertuigongevallen is gestegen van 3,5% van het totale aantal crashes in 2021 naar bijna 4,5% in 2024. Experts suggereren dat moeilijkheden bij het inhalen en het inschatten van afstanden bij kunnen dragen aan deze trend.

Drukste wegen zien de meeste ongevallen

De meerderheid van de verkeersongevallen in Curaçao gebeurt op de drukste wegen van het eiland. De Schottegatweg registreerde 512 incidenten in 2024, een stijging ten opzichte van 423 in 2021. Ook de Rooseveltweg zag een toename van ongevallen, van 389 in 2021 naar 460 in 2024. De Sta. Rosaweg ervoer een kleinere maar merkbare stijging, van 350 incidenten in 2021 naar 410 in 2024.

De autoriteiten blijven verkeersontwikkelingen nauwlettend volgen en dringen er bij bestuurders op aan om voorzichtiger te zijn, vooral op wegen met veel verkeer.

Volgens de Nederlandse Minister van Defensie is Trump “niet goed geïnformeerd” over de oorlog in Oekraïne

(NLTimes) - "Hij is zeker niet goed geïnformeerd," zei Minister van Defensie Ruben Brekelmans (VVD) over de uitspraken van Donald Trump, die de Oekraïense president Volodymyr Zelenskyy een dictator noemde.

"Natuurlijk is het Poetin die een dictator is. Zelenskyy werd gekozen in vrije verkiezingen," aldus de Nederlandse Minister van Defensie bij zijn aankomst op de Raad van Ministers op vrijdag, meldt NOS.

Brekelmans zei dat hij de uitspraken van de Amerikaanse president zorgwekkend vindt, omdat ze desinformatie verspreiden. "We moeten ervoor zorgen dat de feiten duidelijk blijven in de gehele discussie over Oekraïne. En dit is zo'n feit: Poetin is een dictator, Poetin viel Oekraïne binnen, en niet andersom."

Trump deed de uitspraken op zijn sociale mediaplatform op woensdag

Hij noemde Zelenskyy “een dictator zonder verkiezingen” en zei dat de steun voor de Oekraïense president aan het dalen was. "Ik haat het om het te zeggen, maar hij zit op een goedkeuringspercentage van 4%."

In werkelijkheid werd Zelenskyy in 2019 gekozen voor een termijn van vijf jaar, met de volgende presidentiële verkiezingen gepland voor de lente van 2024, volgens AP. Echter, volgens de Oekraïense wet kunnen er geen verkiezingen worden gehouden tijdens een periode van oorlogswet. Zelenskyy heeft gezegd dat de verkiezingen in Oekraïne zullen plaatsvinden zodra de oorlogswet wordt opgeheven.

En rapporten die woensdag door het Kyiv International Institute of Sociology werden uitgebracht, toonden aan dat Zelenskyy nog steeds het vertrouwen had van ongeveer 57 procent van de Oekraïners.

Trump noemde Zelenskyy ook een "matig succesvolle komiek" die de Verenigde Staten had overtuigd "miljarden uit te geven aan een oorlog die hij nooit kon winnen," waarmee hij impliciet suggereerde dat Zelenskyy enige invloed had op de Russische inval in zijn land.

Trump zei ook dat de VS veel meer geld hadden uitgegeven aan militaire steun aan Oekraïne dan Europa. Ook dat is onjuist, zei Brekelmans. "Europa heeft ook een grote rol gespeeld, niet alleen de Verenigde Staten. We hebben dat echt samen gedaan."

De Oekraïense president reageerde op de uitspraken van Trump door te zeggen dat de Amerikaanse president leeft in een “desinformatiebel” die door Rusland is gecreëerd. “We hebben die desinformatie ook gezien. We begrijpen dat het van Rusland komt.”